

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 16-17 grudnia 2012 r. na kierunku *ekonomia*, prowadzonym w ramach profilu praktycznego na poziomie studiów licencjackich pierwszego stopnia na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: prof. dr hab. Wanda M. Gaczek – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Magdalena Osińska – ekspert PKA
- dr hab. Bogusław Pławgo – członek PKA
- Artur Gawryszewski – ekspert formalno-prawny PKA
- Arkadiusz Ługowski – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz czwarty oceniała jakość kształcenia na kierunku *ekonomia* prowadzonym na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie. Szczegółowe informacje dotyczące poprzednich ocen zawiera załącznik nr 3.

Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy PKA.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku. Na ocenę kierunku *ekonomia* wpływ miały przeprowadzone hospitacje zajęć, szczegółowa analiza wylosowanych projektów końcowych oraz przegląd studenckich prac etapowych i prac egzaminacyjnych.

Władze Uczelni i Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji z podziałem

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę 1.1).

Wydział Zamiejscowy w Kołobrzegu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie został utworzony na mocy decyzji nr DSW-3-4120/352/Rej.15/IW/04 Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 maja 2004 r. W dniu 15 maja 2004 r. Rektor wydał Zarządzenie nr 4/2004 r. w sprawie powołania powyższego Wydziału Zamiejscowego i nadania mu nazwy Wydziału Przedsiębiorczości. Na mocy wyżej wymienionej decyzji Wydział w Kołobrzegu uzyskał uprawnienia do prowadzenia kształcenia na kierunku *ekonomia* na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów wynika z założeń strategicznych rozwoju Uczelni oraz definicji jej roli i pozycji w regionalnym rynku szkolnictwa wyższego. W ramach nowej strategii rozwoju, która zatwierdzona została Uchwałą Nr 2/2012 Senatu z dnia 30 marca 2012 r. Uczelnia poddała nowelizacji brzmienie misji i wizji rozwoju.

Główne hasło misji: „Zawsze profesjonalnie służymy biznesowi” jest rozwinięciem akronimu nazwy Uczelni.

Celem kształcenia na kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu jest wszechstronne przygotowanie absolwentów tego kierunku do pełnienia funkcji wykonawczych, specjalistycznych i menedżerskich w obszarze szeroko rozumianej ekonomii. Dzięki zdobytej w trakcie studiów wiedzy i nabytych umiejętności absolwenci kierunku *ekonomia* potrafią zinterpretować zjawiska gospodarcze oraz podejmować decyzje finansowe i zarządcze. Zdobyte umiejętności pozwalają im także zakładać własną działalność gospodarczą. Poziom kształcenia zapewnia absolwentom Wydziału konkurencyjność na rynku pracy, zwłaszcza w specyficznym regionie uzdrowiska Kołobrzeg. Po ukończeniu studiów absolwenci mają możliwość zatrudnienia na stanowiskach specjalistów, doradców menedżerskich w podmiotach gospodarczych, w urzędach administracji rządowej, jak i instytucjach finansowych. Specjalności prowadzone na kierunku *ekonomia*, tj. *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw*, *ekonomika i organizacja turystyki* oraz *rachunkowość i finanse* stwarzają możliwość indywidualizacji kształcenia. Specjalność *rachunkowość i finanse* powinna według nowych ustaleń zakresów i obszarów kształcenia raczej znaleźć się w ramach kierunku *finanse*, jej pozostawienie na kierunku *ekonomia* wymaga większego uwzględnienia treści tradycyjnej ekonomii w procesie kształcenia. Również dwie pozostałe specjalności, a przynajmniej drugie człony ich nazw (*organizacja ...*) wyraźnie nawiązują do kierunku *zarządzanie*. Proponowana oferta dydaktyczna jest wystarczająca dla potrzeb rynku pracy w Kołobrzegu i okolicy, a także stanowi punkt wyjścia dla ewentualnych zmian i elastycznego kształtowania oferty. Uczelnia jest otwarta na indywidualne potrzeby studenta. Zgodnie z Regulaminem Studiów w ZPSB, studenci wyróżniający się szczególnie dobrymi wynikami w nauce, tj. osiągający średnią ocen co najmniej 4,2 i wykazujący uzdolnienia w zakresie określonej dyscypliny, mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu nauczania na zasadach określonych przez rektora. W wyjątkowych sytuacjach dziekan może wyrazić zgodę na studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu nauczania także w innych przypadkach

1.2

Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu współpracuje z podmiotami gospodarczymi, samorządami lokalnymi i instytucjami finansowymi regionu, w których studenci mają praktyki zawodowe. Zespół oceniający dostrzega troskę Władz Wydziału dotyczącą współpracy z organizacjami i podmiotami gospodarczymi regionu, jednak współpraca ta wymaga uregulowania, zarówno co do formy, jak i zakresu. Interesariusze zewnętrzni w zbyt małym stopniu uczestniczą w tworzeniu programu kształcenia i sylwetki absolwenta kierunku *ekonomia*. W trakcie wizytacji odbyło się spotkanie z interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcami). W spotkaniu tym uczestniczyli przedstawiciele trzech instytucji lokalnych (dyrektor Uzdrowiska Kołobrzeg, dyrektor Hotelu Olimp oraz pracownik banku BZ WBK). Pracodawcy zwracali uwagę na niewystarczające zaangażowanie i słabą presję Wydziału Przedsiębiorczości na współpracę z praktyką gospodarczą. Obecnie w treściach kształcenia za mało jest treści ściśle praktycznych, realizowanych na przykład w formie wykładów eksperckich, w zbyt małym stopniu wykorzystuje się wiedzę praktyczną i korzyści z posiadania tej wiedzy przez okolicznych pracodawców. W przyszłości Uczelnia powinna powołać radę pracodawców lokalnych, z którym winna ściśle współpracować nie tylko na poziomie centrali w Szczecinie, ale także na poziomie wydziałów zamiejscowych, co stanowić będzie istotny czynnik przetrwania na rynku edukacyjnym.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Kształcenie na kierunku *ekonomia* jest dobrze powiązane z przyjętą misją Uczelni. Zróżnicowanie oferty kształcenia odpowiada zapotrzebowaniu regionalnego i lokalnego rynku pracy i daje możliwość elastycznego kształtowania oferty. Wydział nie posiada własnej strategii rozwoju, nie utrudnia to realizacji kształcenia na ocenianym kierunku. W procesie rozwoju Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu wykorzystuje misję strategii rozwoju Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie.

1.2) W przygotowaniu kierunkowych efektów kształcenia, jednolitych dla kierunku *ekonomia* ZPSB w Szczecinie, które są realizowane również przez Wydział w Kołobrzegu wykorzystano doświadczenia interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych całej Uczelni. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi, zwłaszcza z regionu Kołobrzegu, nie jest w pełni satysfakcjonująca, a właściwie jest niewystarczająca i wymaga uregulowania formalnego (powołania rady pracodawców dla kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu).

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1).

W roku akademickim 2012/2013 efekty kształcenia realizowane są dwutorowo. Po pierwsze według standardów kształcenia dla kierunku *ekonomia* na latach studiów od drugiego roku wzwyż, a po drugie według ustaleń Krajowych Ram Kwalifikacji dla studentów rozpoczynających cykl kształcenia w roku akademickim 2012/2013. Ocena Zespołu przebiegała zatem w obu tych obszarach. Cechą charakterystyczną Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu jest centralizacja w zakresie określania standardów kształcenia na kierunku *ekonomia*, prowadzonym zarówno w podstawowej siedzibie Uczelni tj. w Szczecinie, jak i w jej wydziałach zamiejscowych. Wydziały zamiejscowe, w tym Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu, realizują wytyczne przygotowane przez centralę Uczelni w zakresie sylwetki absolwenta, standardów kształcenia oraz sylabusów, a także efektów kształcenia zgodnie z opisem Krajowych Ram Kwalifikacji.

Rada Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu ZPSB w Szczecinie z dnia 2 lipca 2012 r. uchwaliła plany studiów i programy kształcenia na kierunku *ekonomia* obowiązujących od roku akademickiego 2012/2013. Ponadto Uchwałą nr 3/2012 z dnia 30 marca 2012 r. Senat określił efekty kształcenia dla kierunków prowadzonych w ZPSB w Szczecinie oraz wytyczne dotyczące opracowywania programów kształcenia dla studiów wyższych pierwszego stopnia.

I. Ocena efektów kształcenia realizowanych według standardów:

Program i plan studiów realizowany w oparciu o standardy kształcenia umożliwia uzyskanie efektów opisanych w sylwetce absolwenta. Sylwetka absolwenta, przedstawiona dla specjalności, na które prowadzony był nabór jest zgodna z tymi standardami. Absolwent ma możliwość uzyskania wiedzy ekonomicznej i wyspecjalizowania się w jednej z trzech specjalności oferowanych przez Wydział. Są to: *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw*, *ekonomika i organizacja turystyki* oraz *rachunkowość i finanse*, które obecnie są kontynuowane na II i III roku studiów. Absolwent kierunku *ekonomia* specjalności *rachunkowość i finanse* przygotowany jest do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, pracy w biurach obrachunkowych, w firmach na stanowisku doradcy finansowego, księgowej, a także w działach kadr. Z kolei absolwent specjalności *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw* przygotowany jest do pracy we wszystkich podmiotach gospodarczych w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi, w instytucjach rekrutacyjnych pracowników. Z uwagi na specyfikę regionu jakim jest uzdrowisko Kołobrzeg, absolwent specjalności *ekonomika i organizacja turystyki* przygotowany jest też do prowadzenia własnej działalności gospodarczej z zakresu obsługi turystyki, w tym w hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, sportowych i rekreacyjnych, centrach rekreacji oraz wydziałach turystyki, administracji rządowej i samorządowej, a także prowadzenia gospodarstw agroturystycznych,

Zespół oceniający stwierdził, iż kształcenie na kierunku *ekonomia* prowadzonym przez Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu spełnia wymagane standardy, określone w Załączniku nr 39 do Rozporządzenia MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki.

II. Ocena efektów kształcenia zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji:

W opisie kierunku Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu zadeklarował umiejscowienie kształcenia na kierunku *ekonomia* jako studiów o profilu praktycznym w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie podstawowej *ekonomia* i dyscyplinach dodatkowych: *nauki o zarządzaniu* oraz *finanse*. Projektując strukturę programu kształcenia, uwzględniono model kształcenia wprowadzony Zarządzeniem Rektora ZPSB nr 2/2012 z dnia 21 lutego 2012 r. Kształcenie na kierunku *ekonomia* zostało opisane w dokumencie PAKIET ECTS KIERUNEK: EKONOMIA STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA, Studia stacjonarne i niestacjonarne, Wydział Ekonomii i Informatyki, Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach, Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu, Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim, Wydział Przedsiębiorczości w Świnoujściu.

W opisie sylwetki absolwenta kierunku zadeklarowano, że absolwent zna elementarną terminologię używaną w ekonomii, finansach i zarządzaniu, rozumie jej źródła oraz zastosowania w obrębie nauk społecznych, ma podstawową wiedzę z zakresu innych nauk społecznych (*socjologii, zarządzania, prawa*) i ich relacji do ekonomii, zna najważniejsze współczesne nurty ekonomiczne, ich podstawowe twierdzenia oraz sposoby analizy rzeczywistych zjawisk ekonomicznych przez ich pryzmat, zna i rozumie podstawy funkcjonowania, rozwoju i tworzenia przedsiębiorstw oraz zarządzania procesami w nich zachodzącymi, jak również zna i rozumie podstawowe mechanizmy finansowania przedsiębiorstw oraz zasady gospodarowania i obrotu aktywami finansowymi. Powinien także posiadać umiejętności dokonywania obserwacji i interpretacji zjawisk ekonomicznych, społecznych i finansowych oraz analizowania ich powiązania z różnymi obszarami działalności gospodarczej, posługiwania się podstawowymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania, interpretowania i prognozowania różnorodnych procesów i zjawisk gospodarczych z wykorzystaniem standardowych metod i narzędzi, posiada elementarne umiejętności badawcze i prognostyczne pozwalające na wskazanie przyczyn i skutków podejmowanych przez inwestorów i podmioty gospodarcze decyzji ekonomicznych, jak również potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i piśmie na tematy dotyczące wybranych zagadnień ekonomicznych, wykorzystując różne ujęcia teoretyczne zarówno z dorobku ekonomii, jak i dyscyplin pokrewnych.

Uczelnia przygotowała kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* oraz matryce powiązań tych efektów z przedmiotami, formami zajęć oraz metodami ich weryfikacji. Przygotowane zostały także nowe karty przedmiotów. Liczba efektów kierunkowych w obszarze wiedzy wynosi 10, w obszarze umiejętności – 10, zaś w obszarze kompetencji społecznych – 8 efektów. Efekty dla specjalności zostały przedstawione w postaci przyporządkowania efektów kierunkowych poszczególnym przedmiotom specjalnościowym. Jest to prawidłowe, choć mało czytelne, gdyż na wszystkich specjalnościach realizowane są te same efekty kierunkowe, tylko z wykorzystaniem innych przedmiotów, realizujących zupełnie inne treści. Jest to mylące, nawet dla osób dobrze zorientowanych w tematyce efektów kształcenia, stąd celowe byłoby wyodrębnienie – oprócz efektów kierunkowych – specyficznych efektów, zwłaszcza w zakresie wiedzy i umiejętności, dla poszczególnych specjalności. Efekty te pozwoliłyby na zróżnicowanie sylwetek absolwentów poszczególnych specjalności, co jest szczególnie ważne z punktu widzenia interesariuszy zewnętrznych (kandydaci, absolwenci, pracodawcy). Jest to także ważne dla studentów poszczególnych specjalności, zwłaszcza, że nabór 2012/2013 prowadzony był na trzy wymienione wcześniej specjalności, przy czym docelową specjalność studenci wybierają po pierwszym roku studiów.

W tabeli odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych dla kierunku *ekonomia* w Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu odniesiono je do obszaru *nauk społecznych*. Wskazano także na fakt, że Wydział realizuje studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym, stąd w każdym wypadku występuje oznaczenie SIP. Założone efekty wyraźnie odnoszą się do kanonu studiów na kierunku *ekonomia*. Brak oddzielnych efektów specjalnościowych nie pozwala na wyraźne zróżnicowanie wiedzy i umiejętności absolwentów poszczególnych specjalności.

W ocenie Zespołu Oceniającego PKA liczba efektów kierunkowych jest właściwa. Jednocześnie zapis sformułowań poszczególnych efektów został sformułowany bardzo ambitnie i może być trudny do zrealizowania w trakcie sześciu semestrów zajęć.

Studia na kierunku *ekonomia* na I stopniu realizowane w ZPSB, pomimo zadeklarowania profilu praktycznego nie łączą się w szczególny sposób ze spełnieniem wymagań organizacji zawodowych do nabycia uprawnień zawodowych.

Efekty kierunkowe zaproponowane dla Uczelni w ramach której funkcjonuje Wydział Zamiejscowy w Kołobrzegu są wystarczająco powiązane z efektami wiedzy, a w mniejszym stopniu także umiejętnościami przewidywanymi w zapisach dokumentów dla przedmiotów/modułów w rozumieniu KRK.

Proponowane efekty kształcenia w odniesieniu do przedmiotów są w większości realne i znajdują pokrycie zarówno w treściach zajęć, jak i w literaturze zalecanej studentom. Realizowane dotychczas na bazie standardów ministerialnych z 2007 r. grupy przedmiotów obejmują moduły: przedmioty ogólne, przedmioty podstawowe, przedmioty kierunkowe, przedmioty uzupełniające, przedmioty specjalnościowe oraz praktyki zawodowe. Grupy przedmiotów realizowanych zgodnie z KRK obejmują cztery segmenty (moduły) przedmiotów: ogólnouczelniane, podstawowe, specjalnościowe i do wyboru.

W obecnej koncepcji kształcenia (KRK) w programie studiów *praktyka* obejmuje tylko 120 godzin i jest powiązana z ogólnym zapoznaniem się z przedsiębiorstwem. Dla realizacji profilu praktycznego jest to stanowczo za mało. Uczelnia zadeklarowała, że docelowy wymiar praktyk studenckich uwzględniający praktyczny profil kształcenia wyniesie 480 godz. W obecnym programie studiów (realizację których rozpoczęto w roku akademickim 2011/2012) wymiar praktyk jest niewystarczający.. Według deklaracji władz Wydziału (zgłoszonych w trakcie wizytacji) zwiększenie liczby godzin wymiaru praktyk obowiązkowych zostanie zrealizowane po uwzględnieniu wniosków z oceny jakości kształcenia przeprowadzonej po roku akademickim 2012/2013, czyli po pierwszym roku kształcenia według nowego programu (profil praktyczny). Istotnym elementem nowego modelu praktyk studenckich, opracowywanego w ZPSB będzie wdrożenie następujących przedsięwzięć:

- projektu innowacyjnego „PI-Model Adaptacyjnego Transferu Rozwiązań Innowacyjnych i Eksperymentalnych MATRIX” realizowanego w ramach PO KL na podstawie umowy nr UDA-POKL.08.01.02-32-001/11-00, który zakłada zwiększenie współpracy biznesu z Uczelnią. W projekcie zakłada się realizację praktyk studenckich w ścisłym powiązaniu ZPSB z przedsiębiorstwami,
- projektu „Przedsiębiorstwo Wiedzy”, obejmującego cztery modele kształcenia praktycznego, tj. firma symulacyjna (w Uczelni funkcjonuje pracownia do prowadzenia zajęć symulujących działanie realnych firm), preinkubator przedsiębiorczości, inkubator przedsiębiorczości oraz firma studencka mentorowana.

Wspomniane rodzaje działań funkcjonują w ZPSB w Szczecinie, ale zespół oceniający nie miał jasności w jaki sposób wymienione formy zostaną wdrożone na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu. Uczelnia nie zdefiniowała efektów dla praktyk ani seminarium dyplomowego, które w tym profilu powinny mieć charakter pogłębiony. Nie można więc ocenić możliwości realizowania niektórych specyficznych efektów umiejętności wymaganych dla kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym.

Proponowane i realizowane moduły przedmiotów pozwalają generalnie na realizację efektów kształcenia w zakresie wiedzy dla kierunku *ekonomia* o profilu ogólnoakademickim. Wykorzystywane formy kształcenia w całej Uczelni obejmują wykłady, ćwiczenia, seminaria oraz e-learning. W Kołobrzegu zajęcia w formie e-learningu nie są jednak realizowane. Z punktu widzenia realizacji profilu praktycznego, a więc nabycia przez studenta umiejętności praktycznych są to mało upraktycznione formy zajęć, aspekt praktyczny jest realizowany tylko w formie ćwiczeń. Profil praktyczny zakłada niewielki wymiar praktyk zawodowych, tylko trzy tygodnie na I stopniu studiów. Zespół oceniający dostrzega działania Uczelni w kierunku upraktycznienia studiów, jednak obecnie trudno mówić o konkretnych efektach tych działań.

Uczelnia posiada listę przedsiębiorstw współpracujących w ramach oferowanych miejsc praktyki dla studentów. Studenci kierunku *ekonomia* Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu odbywali praktyki w następujących przedsiębiorstwach: Jednostka Wojskowa w Kołobrzegu, Centrum Rehabilitacji i Odnowy Biologicznej, Poczta Polska, Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział w Koszalinie, Bank PeKaO SA. W Kołobrzegu, Troton sp. z o.o., Miejska Energetyka Ciepła w Kołobrzegu i wielu innych. Uczelnia analizuje przyczyny zwolnienia studentów z praktyki, zestawia miejsca zatrudnienia od kilku lat. Zaliczenia praktyk dokonuje dziekan na podstawie sprawozdania z praktyki. Zespół Oceniający PKA zwrócił uwagę na zbyt liberalną procedurę zaliczania praktyk osobom pracującym na podstawie opinii z zakładów pracy.

Efekty kształcenia w postaci opisu sylwetki absolwenta są publikowane na stronie internetowej uczelni pod adresem: <http://swinoujscie.zpsb.edu.pl/index.php?p=sylwetka-absolwenta>. W dniu 08.01.2013 r. dostęp do informacji na temat efektów kształcenia zgodnych z KRK znajdował się pod adresem szczecińskim: <http://www.zpsb.szczecin.pl/pl/dla-studentow/informacje-organizacyjne-2/programy-studiow-pakiet-ects/>. Na stronie internetowej Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu <http://kolobrzeg.zpsb.edu.pl/> w zakładce „wykaz przedmiotów” pojawia się informacja „strona w aktualizacji”. Strona Wydziału jest dość uboga, choć znajdują się na niej niezbędne informacje organizacyjne. Studenci mają dostęp do papierowej formy sylabusów poszczególnych przedmiotów realizowanych według nowego programu studiów, gdzie wskazuje się również zakładane efekty kształcenia.

Należy zalecić podłączenie (podlinkowanie) odpowiednich plików do strony WP w Kołobrzegu. Zespół oceniający wyraża przekonanie, że upowszechnienie efektów realizowanych na kierunku i w ramach poszczególnych przedmiotów oraz świadomość studentów w tym zakresie będzie się zwiększać z upływem czasu. Ponadto należy ocenić pozytywnie informowanie studentów przez dziekanat.

2.2).

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia zgodnie z KRK zostały sformułowane w sposób wystarczająco zrozumiały i pozwalają na stosowanie obiektywnych metod ich weryfikacji. Niewystarczająco jasno określono efekty dla praktyk oraz dla seminarium dyplomowego.

W odniesieniu do sylabusów przedmiotów realizowanych na obecnym drugim i trzecim roku studiów, zgodnie z koncepcją przygotowaną według kierunkowych standardów kształcenia (2007), można mieć zastrzeżenia co do jednoznaczności i przejrzystości systemu weryfikacji. Było to widoczne między innymi w sposobie oceny prac przejściowych, z których nie zawsze wynikało jednoznacznie, jaki poziom wiedzy, i jaki zakres materiału student musi opanować na daną ocenę. W przypadku kart przedmiotów zgodnych z KRK obserwuje się pewien postęp w opisie sposobów weryfikacji efektów, choć nie dotyczy to jeszcze prac dyplomowych, dla których efekty nie zostały określone.

2.3).

System weryfikacji efektów kształcenia obejmuje następujące formy: egzamin pisemny, kolokwium pisemne, projekt własny indywidualny, projekt grupowy, prezentację projektu indywidualnego lub grupowego, dyskusję na zajęciach dydaktycznych, dyskusję on-line (e-learning) oraz pracę w grupach na zajęciach dydaktycznych. Odniesienia efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zostały opisane w macierzy 4 zawartej w raporcie samooceny.

Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się dwutorowo, zważywszy na obowiązywanie dwóch systemów kształcenia: opartego na standardach oraz zgodnego z KRK. W sylabusach przedmiotów wskazane są sposoby weryfikacji efektów takie, jak: egzaminy, zaliczenia, projekty itp. Są one dostosowane do charakteru przedmiotu i z punktu widzenia studenta zrozumiałe. Obejmują wszystkie efekty w zakresie wiedzy i umiejętności, a także wszystkie etapy kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Wskazywane metody weryfikacji efektów kształcenia odnoszone są przede wszystkim do efektów wiedzy, a w nieco mniejszym stopniu także efektów umiejętności. Słabiej natomiast w opisie programu nauczania, modułów kształcenia i poszczególnych przedmiotów opisano metody weryfikacji kompetencji społecznych. W programie studiów, realizowanym zgodnie z KRK, zakłada się weryfikację cząstkowych etapów kształcenia (egzaminy, zaliczenia, prace zaliczeniowe itd.) oraz weryfikację efektów końcowych. Do roku akademickiego 2011/2012 końcowe efekty oceniano na podstawie tzw. projektu końcowego oraz pytań egzaminacyjnych. Stosowany do tego roku sposób weryfikacji efektów końcowych jest więc niewystarczający. Konieczne jest wprowadzenie pracy licencjackiej, zapewnienie dwóch recenzji – opinia promotora i opinia recenzenta. Konieczne będzie także dopracowanie formuły egzaminu dyplomowego wobec realizacji praktycznego profilu kształcenia.

System sprawdzania końcowych efektów (proces dyplomowania) obowiązujący na ocenianym kierunku jest opracowany w SZJ ZPSB według procedury PS-07. Wybór opiekuna projektu końcowego studenta odbywał się na IV semestrze w naborze 2010/2011, natomiast według programu 2012/2013 na piątym semestrze. Student wspólnie z opiekunem opracowuje temat projektu końcowego, jego zakres oraz sposobu wykonania. Student dopuszczony jest do obrony po zaliczeniu wszystkich obowiązujących przedmiotów oraz zaliczeniu seminarium, czyli zatwierdzeniu projektu końcowego przez promotora. Stopień samodzielności projektu końcowego weryfikowany jest w trakcie procedury antyplagiatowej. Na egzaminie dyplomowym student losuje dwa pytania, jedno z wiedzy uzyskanej w ramach kierunku studiów, drugie z wiedzy specjalnościowej. Trzecie pytanie dotyczy projektu końcowego, który przedstawia za pomocą prezentacji multimedialnej. Pytania na egzamin dyplomowy zawierają 21 zagadnień ogólnoeconomicznych i po 20 zagadnień specjalnościowych. Łącznie student musi opracować 41 zagadnień, z których losuje dwa pytania. Na ogół pytanie jest sformułowane w taki sam sposób jak zagadnienie dane wcześniej studentowi.

Zespół oceniający zwrócił uwagę na fakt, iż uzyskanie stopnia licencjata na podstawie projektu końcowego było wprowadzić dozwolone według obowiązujących wcześniej standardów kształcenia dla kierunku, jednak zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi dyplomów (rozporządzenie MNiSW z dnia 1 września 2011r. w sprawie tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu, § 5) konieczne jest przygotowanie pracy licencjackiej. Uczelnia dotąd nie opracowała zaleceń dotyczących pisania pracy licencjackiej na kierunku *ekonomia*. W procedurze oceny projektu końcowego występuje tylko jedna recenzja wykonana przez promotora, co budzi wątpliwości dotyczące obiektywizmu oceny. Postuluje się opracowanie jednolitych wymagań formy i ogólnych zasad pisania prac licencjackich, które będą obowiązywały w Uczelni od roku akademickiego 2012/2013. Oprócz opinii promotorów konieczna jest opinia recenzenta.

Studenci Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu są zapoznawani z programem kształcenia na pierwszych zajęciach danego kursu. Studenci posiadają bardzo małą wiedzę na temat zakładanych do zdobycia kierunkowych efektów kształcenia. W trakcie spotkania podczas wizytacji studenci kierunku *ekonomia* wyrazili jednak opinię, że przedstawiane efekty kształcenia dla poszczególnych przedmiotów były formułowane w przystępny dla nich sposób.

Z informacji otrzymanych od przedstawicieli Rady Samorządu Studentów Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu wynika, że jednostka nie wypełnia obowiązku zawartego w art. 68 ust. 1 pkt. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, odnośnie opiniowania planów studiów i programów kształcenia przez studentów. Studenci biorą udział w tworzeniu programów studiów przede wszystkim przez uczestnictwo w spotkaniach Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia (zespół funkcjonuje dopiero od czerwca 2012) oraz w Radzie Wydziału. Według opinii członków Rady Samorządu Studentów, władze Wydziału współpracują ze studentami na bieżąco, współpraca ta dotyczy również programu kształcenia.

Podczas programowej oceny jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* poddano oglądowi dokumentację dotyczącą weryfikacji oceny/efektów kształcenia (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami) która jest przechowywana w teczkach studentów (absolwentów), i jest sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami rozporządzenia MNiSW z dnia 14 września 2011r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. (Dz. U. Nr 201, poz. 1188) oraz rozporządzenia MNiSW z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. Nr 11, poz. 61). Ponadto Władze przedstawiły także Uchwałę Senatu nr 11/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. dotyczącą przyjęcia wzorów dyplomów ukończenia studiów.

Zespołowi Oceniającemu przedstawiono również Zarządzenie nr 12/2012 Rektora z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie korekty do Regulaminu procedur dyplomowych dla I i II stopnia studiów na Wydziale Ekonomii i Informatyki, Wydziale Nauk Społecznych oraz Wydziałach Zamiejscowych (Świnoujście, Gryfice, **Kołobrzeg** i Stargard Szczeciński).

Zarządzeniem nr 8/2009 Rektora ZPSB z dnia 1 listopada 2009 r. wprowadzono procedury antyplagiatowe oraz System Plagiat.pl. Procedury te zaktualizowane zostały Zarządzeniem nr 9/2010 Rektora ZPSB w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2010 r.

Przedstawiono również Zarządzenie nr 5/2004 Kanclerza z dnia 1 października 2004 r. w sprawie *instrukcji organizacji i zakresu działania Archiwum Uczelni*. Stwierdzono, iż akta osobowe przechowywane są w archiwum Uczelni przez okres 50 lat, co jest zgodne z przepisami określonymi w § 4 ust. 2 rozporządzenia MNiSW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie *dokumentacji przebiegu studiów*.

W kartach przedmiotów istnieją informacje na temat form i sposobów zaliczenia przedmiotu, wkładu pracy studenta w przygotowanie się do zajęć oraz do zaliczenia. Na podstawie analizy prac przejściowych można stwierdzić, że niektóre są sprawdzane rzetelnie a oceny formułowane obiektywnie. Niektóre przedmioty realizowane według standardów kształcenia oceniane są na podstawie testów, w których nie wystandaryzowano wymagań w sposób wystarczający. W opisach przedmiotów brakuje jeszcze informacji o tym, jaki zakres wiedzy/umiejętności student powinien przyswoić, aby zaliczyć przedmiot na ocenę dostateczną, dobrą czy też bardzo dobrą. W odniesieniu do projektów końcowych zaobserwowano przewagę obiektywnych ocen.

Zespół oceniający PKA zapoznał się z protokołami końcowymi zaliczeń i egzaminów na kierunku *ekonomia*, a także ze strukturą ocen uzyskiwanych na dyplomach i egzaminach dyplomowych.

W roku 2012 absolwenci uzyskali średnią ocenę za studia 3,77 (ocena najniższa wynosiła 3,21 a najwyższa 4,46) zaś średnią ocenę na dyplomie 4,02. Wyniki uzyskane w roku 2010 i 2011 były analogiczne.

Analiza protokołów końcowych wskazuje, że większość studentów zaliczało w pierwszym podejściu, a tylko mała część zaliczała w drugim terminie. Dla przykładu z przedmiotu *Logistyka* studenci uzyskali 2 oceny nast., 14 ocen dst., 7 ocen dst. plus, 14 ocen db. W drugim podejściu dwie osoby uzyskały oceny dostateczne. Pytania na egzamin z *logistyki* są podane w dwóch zestawach, składających się z pytań otwartych. Punktacja za poszczególne pytania jest wystandaryzowana, student wie ile musi napisać na poszczególne oceny.

Protokół z przedmiotu *Matematyka* wskazuje, że w pierwszym podejściu 8 osób zdało na ocenę dst., 3 osoby na dst. plus, 3 osoby na dobry, 1 na dobry plus i 3 osoby na bardzo dobry. Siedem osób nie przystąpiło do egzaminu. Pytania i zadania z *matematyki* odzwierciedlały zakres tematyczny przedmiotu i były właściwe dla sprawdzenia wiedzy studentów. Każde zadanie zawiera informacje o punktacji oraz na teście umieszczone są liczby punktów wymaganych na określoną ocenę.

I stopień	Rok akademicki 2011/2012
Rok studiów	Liczba skreśleń
I	8
II	3
III	9

Uczelnia prowadzi analizę przyczyn skreśleń studentów. W 2012 r. wśród głównych przyczyn ubytku studentów wyróżnia się: brak zaliczenia semestru (dotyczy 14 osób) i rezygnacji ze studiów (dotyczy 6 osób).

Informacje na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia są dostępne w kartach przedmiotów, publikowanych na stronie ZPSB, ponadto wykładowcy podają te informacje na zajęciach, a dodatkowo studenci otrzymują informacje drogą mailową oraz bezpośrednio w dziekanacie.

Studenci są informowani przez wykładowców o zasadach zaliczeń i w ich opinii są one konsekwentnie przestrzegane. Prowadzący zajęcia zapoznają studentów z treścią sylabusów na początku każdego zajęcia. Sylabusy wraz z przyporządkowanymi do przedmiotu efektami kształcenia są dostępne w dziekanacie Wydziału Przedsiębiorczości.

W opinii studentów wiedza jest kontrolowana przede wszystkim poprzez kolokwia i egzaminy, wyrywkowe odpowiedzi ustne i pisemne. Kompetencje społeczne studentów wizytowanego kierunku są sprawdzane w trakcie przygotowywanych prezentacji i referatów. W trakcie spotkania studenci określili system jako sprawiedliwy i skuteczny w kontekście sprawdzania, czy zakładane efekty kształcenia zostały osiągnięte.

2.4).

Monitoring karier – absolwenci 2012 i 2011 – według specjalności prowadzony jest dla każdego studenta. Władze Wydziału posiadają wiedzę o losach absolwentów kierunku *ekonomia*. Z rocznika 2009/2010 - 45 osób kontynuowało studia magisterskie w ZPSB z Szczecinie, zaś z roczników 2010/2011 i 2011/2012 – odpowiednio tylko 6 osób i 8 osób kontynuuje studia magisterskie w ZPSB w Szczecinie. Ponadto 6 osób wyjechało zagranicę, zaś osiem osób stanowią bezrobotni. Wiele osób pracuje na lokalnym rynku pracy, dla przykładu 7 osób w BZ WBK, 8 osób w przedsiębiorstwie Poczta Polska, 3 osoby w hotelu Olimp II, 3 osoby w Urzędzie Miasta w Kołobrzegu i Gościnie itp. Studenci Wydziału Zamiejscowego w Kołobrzegu ZPSB nie byli zorientowani, że prowadzony jest monitoring losów zawodowych absolwentów. Weryfikacja działalności Biura Karier ZPSB w Szczecinie, była niemożliwa w trakcie wizytacji, ponieważ siedziba Biura znajduje się w Szczecinie. Biuro Karier prowadzi również pośrednictwo pracy, studenci ocenili pozytywnie przedstawiane oferty.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Prace na dyplom licencjata mają charakter projektowy. Prace realizowane na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu są na ogół dobre i pomimo projektowego charakteru są zbliżone poziomem do prac licencjackich. Niektóre z nich rozwiązują określone zadania praktyczne, dla firm bądź urzędów. Oceny promotorów są adekwatne do treści. Tematyka prac zawiera aspekty ekonomiczno-zarządcze, niektóre zbyt mocno są nakierowane na kierunek zarządzanie. Brak oceny recenzenta, którą należałoby uzupełnić ocenę promotora. Procedura wyboru tematów projektów/prac końcowych polega na złożeniu propozycji i wyborze tematów przez studentów a następnie zatwierdzeniu ich przez promotorów. Tematyka projektów jest zróżnicowana. Wśród wylosowanych projektów w trakcie wizytacji wyróżniono tematy odpowiadające kierunkowi *ekonomia* (np. Charakterystyka i rola Banku Rezerw Federalnych Stanów Zjednoczonych; Metody przeciwdziałania bezrobociu) oraz prace nawiązujące raczej tematyką do kierunku *zarządzanie* (Diagnoza przedsiębiorstwa w otoczeniu konkurencyjnym na przykładzie Poczty Polskiej, Modelowa sylwetka kompetencyjna pracownika kadr w przedsiębiorstwie X; Aspekty działalności biura podróży w Kołobrzegu). Zaleca się, aby tematyka prac projektowych a w przyszłości licencjackich, podlegała zatwierdzeniu przez komisję posiadającą w składzie co najmniej jednego pracownika ze stopniem naukowym doktora habilitowanego w dyscyplinie *ekonomia*.

Zespół oceniający dokonał analizy prac przejściowych z wybranych przedmiotów.

Przedmiot: *marketing* – prace przejściowe w postaci referatów – studenci wykonali referaty na temat strategii marketingowych, strategii cenowych, koncepcji marketingowej przedsiębiorstwa itp. Oceny zróżnicowane od dst do db plus. Ocena nie jest wystandaryzowana. Prace noszą ślady sprawdzenia, ale zawierają tylko oceny. Prace projektowe nie były sprawdzane w antyplagiacie..

Przedmiot: *ekonomika turystyki* – prace przejściowe w postaci referatów – studenci wykonali referaty na temat podaży i popytu oraz cen w turystyce, polityki turystycznej Polski itp. Oceny zróżnicowane od dst minus do db plus. Ocena nie jest wystandaryzowana, student nie wie jakie kryteria decydują o ocenie dst, db czy bdb. Prace noszą ślady sprawdzenia, ale zawierają tylko oceny bez uzasadnienia. Również te prace nie zawierały wykazu źródeł i bibliografii, tym samym trudno stwierdzić, czy były samodzielnymi opracowaniami. Brak bibliografii w złożonych do oceny tekstach referatów jest istotnym mankamentem i powinien obniżyć ocenę końcową referatu.

2.5).

W Uchwale PKA z 2010 r. nie było zasadniczych uwag krytycznych odnoszących się do programu i jakości kształcenia studentów na kierunku *ekonomia* w Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) I. Ocena efektów kształcenia realizowanych według standardów:

Zespół oceniający stwierdził, iż kształcenie na kierunku *ekonomia* prowadzonym przez Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu spełnia wymagane standardy, określone w Załączniku nr 39 do rozporządzeniu MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać Uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki.

II. Ocena efektów kształcenia zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji:

W opisie kierunku Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu zadeklarował umiejscowienie kształcenia na kierunku *ekonomia* jako studiów o profilu praktycznym w obszarze *nauk społecznych* w dziedzinie *nauk ekonomicznych* w dyscyplinie podstawowej *ekonomia* i dyscyplinach dodatkowych: *nauki o zarządzaniu* oraz *finanse*. W ocenie zespołu oceniającego PKA liczba efektów kierunkowych jest właściwa, treść tych efektów jest jednak zbyt ambitna, jak na poziom licencjacki. Efekty wyraźnie określają specyfikę programową kierunku *ekonomia*. Natomiast brak oddzielnych efektów specjalnościowych nie pozwala na wyraźne zróżnicowanie wiedzy i umiejętności absolwentów poszczególnych specjalności. Brak jest efektów dla praktyk i seminarium dyplomowego, co w przypadku profilu praktycznego wymaga pilnego uzupełnienia.

2.2) Efekty kształcenia zakładane dla poszczególnych przedmiotów zostały sformułowane wystarczająco jasno i znajdują pokrycie w treściach przedmiotów oraz w literaturze zalecanej studentom. Określenie efektów w zakresie umiejętności – szczególnie w odniesieniu do praktyk dyplomowych (profil praktyczny kształcenia) oraz w odniesieniu do seminarium dyplomowego jest niewystarczające.

Studenci kierunku *ekonomia* mają niewystarczającą wiedzę na temat zamierzonych do osiągnięcia efektów kształcenia.

2.3) System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty. Odniesienia efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zostały opisane w macierzy 4 zawartej w raporcie samooceny. Wskazana jest standaryzacja wymagań, co do osiągnięcia określonych efektów. Konieczne są zmiany dotyczące przekształcenia prac projektowych w prace licencjackie oraz określenie wymagań dotyczących weryfikacji tych prac na profilu praktycznym.

Studenci wiedzą, jak weryfikowane są efekty kształcenia w odniesieniu do konkretnych przedmiotów, a wykładowcy – według opinii studentów – konsekwentnie przestrzegają zasad weryfikacji określonych na pierwszych zajęciach.

Studenci mają wpływ na kształtowanie programu kształcenia jedynie przez uczestnictwo w Zespole ds. jakości kształcenia i Radzie Wydziału.

2.4) Wydział prowadzi dość dokładny monitoring losów absolwentów kierunku *ekonomia*. Monitoruje się głównie miejsca pracy studentów oraz zbiera informacje o chęci dalszego studiowania. W niewielkim stopniu dotychczas pytano absolwentów o przydatność treści kształcenia. Obecnie studenci kierunku nie zdają sobie sprawy z prowadzonego monitoringu.

Studenci potwierdzili jednak, że korzystają z usług Biura Karier z tym, że Biuro to nie ma swoich komórek w Wydziałach zamiejscowych.

Kryterium 3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

3.1).

Programy kształcenia dla studentów z naboru w roku akademickim 2010/2011 i 2011/2012 realizowane są w oparciu o: uchwałę Rady Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu z dnia 24 czerwca 2010 r. w sprawie uchwalenia planów studiów na kierunku *ekonomia* obowiązujących od roku akademickiego 2010/2011, uchwałę Rady Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu z dnia 18 czerwca 2011 r. w sprawie uchwalenia planów studiów na kierunku *ekonomia* obowiązujących od roku akademickiego 2011/2012, a określone zostały na podstawie rozporządzenia MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów

kształcenia (Dz. U. Nr 164 poz.1166 z późn. zm.). Studia na kierunku *ekonomia* trwają sześć semestrów. Realizowane są one na trzech specjalnościach: *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw*, *ekonomika i organizacja turystyki* oraz *rachunkowość i finanse*. Programowa struktura kształcenia na wyżej wymienionych specjalnościach przedstawia się następująco: przedmioty ogólne 270 godzin, przedmioty podstawowe 360 godzin, przedmioty kierunkowe 180 godzin, przedmioty uzupełniające 126 godzin, przedmioty specjalnościowe 198 godzin i praktyki zawodowe 120 godzin. Łącznie jest to 1134 godzin zajęć dydaktycznych (razem z praktyką 1254 godziny) realizowanych w formie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, konwersacji oraz seminariów.

Dla studentów z naboru 2012/2013 program kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* został opracowany i uchwalony na podstawie rozporządzenia MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz.1520), rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz.1445 z późn. zm.) i Statutu ZPSB w Szczecinie. Studia na kierunku *ekonomia* z naboru 2012/2013, realizowane są jako studia o profilu praktycznym. Propozycja wymiaru praktyk dla tego profilu kształcenia jest niewystarczająca. Uwagi można też zgłosić do niewystarczającego udziału treści praktycznych w programie kształcenia w stosunku do treści teoretycznych. W roku akademickim 2011/2012 Wydział zaproponował dla kierunku *ekonomia* trzy wymienione wyżej specjalności - o wyborze specjalności studenci zadecydują po pierwszym roku studiów. Studia prowadzone są w postaci czterech modułów przedmiotów: ogólnouniversyteckich, podstawowych, specjalnościowych i do wyboru. Łączna liczba godzin kontaktowych tych przedmiotów wynosi 816, (a z deklarowaną liczbą godzin praktyk zawodowych około 1200) zaś liczba godzin przeznaczonych na pracę własną studenta określona została na poziomie 3684. Łącznie daje to 4500 godzin, które zostały wycenione na 180 pkt. ECTS. Zastrzeżenie budzi fakt, że do godzin tych nie została wliczona *praktyka*, której przydzielono 4 pkt ECTS i to wyłącznie w systemie kształcenia zgodnie z KRK (w programie studiów przygotowanych zgodnie ze standardami z 2007 *praktyce* nie przypisywano punktów ECTS). Pula 4500 godzin pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia i właściwe wyprofilowanie absolwenta, nie wiadomo natomiast, jaka jest rola praktyki i jej miejsce w systemie kształcenia na kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym. Praktyczne treści kształcenia i kształtowane umiejętności praktyczne wymagają dopracowania.

Czas trwania kształcenia na kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu wynosi 6 semestrów, co jest zgodne z powszechną praktyką na studiach licencjackich. Dobór treści kształcenia zawartych w kartach przedmiotów można uznać za właściwy, jednak formy zajęć dydaktycznych są mało zróżnicowane, zwłaszcza jeśli chodzi o kształcenie o profilu praktycznym. Nie można postawić znaku równości między kształceniem w formie ćwiczeń (aktywny udział studentów) a kształceniem umiejętności praktycznych, które wymagają przeprowadzenia niektórych zajęć w firmach.

Wątpliwości budzą:

- przydzielenie *praktyce* tylko 4 punktów ECTS w programie studiów od roku akademickiego 2012/2013, czyli dla programu przygotowanego zgodnie z wymaganiami KRK. W programie kształcenia opartym na standardach dla kierunku *ekonomia* praktyka nie była punktowana.
- przydzielenie wszystkim przedmiotom specjalnościowym i przedmiotom do wyboru takiej samej liczby godzin kontaktowych – po 14 i liczby godzin pracy własnej – po 86.

Plan nauczania na studiach niestacjonarnych I stopnia realizowanych od roku akademickiego 2012/2013 na kierunku *ekonomia* obejmuje łącznie 184 ECTS. Co najmniej 60 punktów ECTS odpowiada nakładowi pracy podczas trwania jednego roku akademickiego. Dla każdego semestru przyporządkowano co najmniej 30 punktów ECTS. Dodatkowe punkty ECTS na studiach I stopnia zostały przyporządkowane obowiązkowej *praktyce* studenckiej (dodatkowo 4 pkt.). Poza tym, łącznie 180 punktów ECTS przyporządkowano dla kwalifikacji nadawanych na studiach I stopnia. Nakład pracy studenta wynika z sumy: godzin kontaktowych dla danego przedmiotu oraz czasu poświęconego na studiowanie literatury, czasu poświęconego na konsultacje, na przygotowywanie raportów lub

prezentacji rodzaju materiałów, na przygotowanie się do egzaminu lub zaliczenia, czasu poświęconego na udział w konsultacjach.

System punktów ECTS oraz przedmioty do wyboru umożliwiają realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia. Wobec realizacji niestacjonarnej formy studiów indywidualizowanie treści kształcenia jest jednak istotnie ograniczone.

Studenci w niewielkim stopniu są zainteresowani wymianą międzynarodową, co wynika z faktu, że kształcenie odbywa się na studiach niestacjonarnych. Na podstawie funkcjonującego w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu systemu ECTS każdy student otrzymuje szczegółowe informacje odnoszące się do planu studiów i ma możliwość dokonania wyboru realizacji odpowiedniego dla swoich możliwości planu kształcenia. W roku akademickim 2010/2011 jedna studentka przebywała przez dwa semestry na wymianie w ramach programu Erasmus, w Polytechnical Institute of Setubal w Portugalii. W tym okresie na wymianie w Portugalii przebywała także jedna osoba z kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu.

- ocena prawidłowości: sekwencji przedmiotów i modułów określonej w planie i programie studiów

Sekwencja przedmiotów realizowanych na kierunku *ekonomia* nie zawsze jest prawidłowa. Na pierwszym roku studenci są zapoznawani z przedmiotami kształcenia ogólnego i podstawowego, w skład których wchodzi zagadnienia socjologiczne, jak również z zakresu matematyki i języków obcych. W planie studiów (załącznik 8 *Raportu samooceny*) wskazano, że podstawy makroekonomii (semestr 1 i 2) znajdują się przed mikroekonomią (semestr 3 i 4). Przed mikroekonomią (a dokładnie w semestrze 2) prowadzone są zajęcia z *rachunkowości*. Takie usytuowanie przedmiotu *rachunkowość* jest zbyt późne bo w semestrze 6 zaplanowana została *analiza ekonomiczna*.

Tym samym można uznać, że sekwencja niektórych przedmiotów budzi wątpliwości, a zapewnienie spójności programu kształcenia wymaga przesunięcia na wcześniejszy semestr przedmiotu *mikroekonomia* oraz zmiany usytuowania w planie zajęć przedmiotu *rachunkowość*.

Wymiar praktyk studenckich realizowanych w ramach programu kształcenia określonego na podstawie standardów dla kierunku *ekonomia* wynosi 120 godzin - nie zostały im przypisane żadne punkty ECTS. Plan zajęć przygotowany w języku KRK (dla kierunku *ekonomia* studiów o profilu praktycznym realizowany od roku akademickiego 2012/2013) zakłada docelowy wymiar praktyk 480 godzin, którym przypisano 4 pkt. ECTS. Liczba punktów za praktyki wydaje się zbyt mała. Nie wiadomo jednak, w jaki sposób praktyki w nowym wymiarze będą realizowane, bowiem nie określono, czy godziny te będą realizowane w jednym ciągu czy też zostaną podzielone. Nie ma też informacji na temat roli praktyk w procesie dyplomowania. Praktykom nie zostały przypisane żadne efekty kształcenia.

Organizacja zajęć dydaktycznych na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu dotyczy zajęć realizowanych w piątki od 16.00 do 20.55, soboty od 8.15 do 19.30 i w niedziele od 8.15 do 19.00.. Studenci mają bliski kontakt z prowadzącymi zajęcia, pracownikami dziekanatu i dziekanem. Na ogół zajęcia z jednego przedmiotu realizowane są w czterogodzinnych blokach. Niektóre bloki zawierały 4 i 5 godzin lekcyjnych z jednego przedmiotu – przykładowo 5 godzin zajęć z przedmiotu *ekonometria* to zbyt dużo w jednym ciągu, szczególnie dla studenta niestacjonarnego. Zbyt duże zblokowanie godzin zajęć w jednym dniu z przedmiotów ilościowych może utrudniać realizację efektów kształcenia. Organizacja procesu kształcenia powinna być poprawiona w kolejnych latach akademickich.

Zgodnie z Regulaminem Studiów w ZPSB w Szczecinie, studenci wyróżniający się szczególnie dobrymi wynikami w nauce, tj. osiągający średnią ocen co najmniej 4,2 i wykazujący uzdolnienia w zakresie określonej dyscypliny, mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu nauczania na zasadach określonych przez rektora. W wyjątkowych sytuacjach dziekan może wyrazić zgodę na studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu nauczania także w innych przypadkach.

Uczelnia dostosowuje warunki, organizację i zapewnia właściwą realizację procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi. Wszystkie rozwiązania alternatywne stosowane w toku studiów wobec studentów niepełnosprawnych mają na celu

wyrównanie szans ukończenia danego poziomu studiów przy zachowaniu zasady nie zmniejszania wymagań merytorycznych wobec tych studentów. Na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu nie ma studentów z niepełnosprawnością ruchową.

W przypadku, gdy niepełnosprawność studenta uniemożliwia jego bezpośredni udział w zajęciach dydaktycznych, dziekan na wniosek studenta może zezwolić na zwiększenie dopuszczalnej absencji, ustalić indywidualną organizację studiów lub wyrazić zgodę na zmianę formy sprawdzania wiedzy. Jeśli wynika to z rodzaju niepełnosprawności, dziekan na wniosek studenta może wyrazić zgodę na zastosowanie rozwiązań polegających na włączaniu do udziału w zajęciach osób trzecich, w szczególności asystenta osoby niepełnosprawnej. W przypadku, gdy z powodu niepełnosprawności studenta niemożliwe jest samodzielne sporządzanie podczas zajęć notatek, dziekan może udzielić pozwolenia na zastosowanie przez studenta niepełnosprawnego dodatkowych urządzeń technicznych umożliwiających mu pełny udział w zajęciach oraz korzystania z urządzeń audiowizualnych pozwalających na rejestrację zajęć dydaktycznych. W przypadku stosowania podczas zajęć urządzeń rejestrujących dźwięk lub dźwięk i obraz, student zobowiązany jest do złożenia pisemnej deklaracji o nienaruszaniu praw autorskich do dzieł powstałych w trakcie tych zajęć i wykorzystaniu zarejestrowanych materiałów wyłącznie na użytek prywatny.

We wrześniu 2012 roku w ZPSB w Szczecinie powołano Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych oraz Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych. Dodatkowo w roku akademickim 2012/2013 wdrożono program „Studiuj bez barier”, gwarantujący studentom niepełnosprawnym 20% obniżkę kosztów studiów. Dodatkowym elementem wspomagającym indywidualizację procesu kształcenia jest zapewnienie wszystkim studentom dostępu do kadry dydaktycznej poza zajęciami programowymi. Każdy nauczyciel akademicki zobowiązany jest do wyznaczenia godzin konsultacji, które podawane są do wiadomości studentów.

3.2)

Na podstawie analizy programów i planów kształcenia można stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe oraz metody dydaktyczne stworzą spójną całość, pod warunkiem uwzględnienia form zajęć zalecanych przy kształceniu praktycznym oraz sformułowania efektów dla praktyk i seminarium dyplomowego, a także przekształcenia projektów końcowych w pracę licencjacką wraz ze zwiększeniem wymagań co do jakości tych prac oraz wprowadzenia stosowanych (zgodnych z uwagami zespołu oceniającego) zmian w sekwencji przedmiotów

3.3).

W poprzedniej ocenie programowej kierunku nie sformułowano istotnych uwag.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Program studiów zapewnia uzyskanie odpowiedniej struktury kwalifikacji absolwenta kierunku *ekonomia*. Nakład pracy studenta został właściwie wyceniony, z wyjątkiem praktyki zawodowej. Indywidualizacja programu studiów jest możliwa przez wybór jednej z proponowanych specjalności.

3.2) Sekwencja niektórych przedmiotów budzi zastrzeżenia merytoryczne, bowiem zakłóca generalną spójność programu kształcenia, realizowanego obecnie w formie zajęć w sali z bezpośrednim udziałem prowadzącego i dominacją treści teoretycznych.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

4.1).

Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku jest generalnie adekwatna z punktu widzenia możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W strukturze kwalifikacji osób zaliczanych do minimum kadrowego znajdują się specjaliści związani z takimi

ważnym dyscyplinami nauki, jak przede wszystkim *ekonomia*, w tym specjaliści z obszaru *rachunkowości*, ale także obecny jest przedstawiciel *nauk o zarządzaniu*. Występują jednak także pewne uchybienia. W szczególności nie udokumentowano posiadania doświadczenia zdobytego poza Uczelnią przez istotną część kadry dydaktycznej, szczególnie w grupie pozostałych nauczycieli akademickich, które byłyby pożądane z punktu widzenia osiągania efektów kształcenia dla kierunku o profilu praktycznym.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe

Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicki.

4.2). Analiza stanu minimum kadrowego została przeprowadzona na podstawie Raportu samooceny informacji uzyskanych w trakcie wizytacji oraz uzupełniających materiałów przekazanych przez uczelnię pismem Rektora ZPSB z dnia 4 stycznia 2013 roku.

W skład minimum kadrowego można zaliczyć:

- dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*;
- pięciu nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora posiadających aktualny dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*;
- jednego nauczyciela akademickiego ze stopniem naukowym doktora posiadającego aktualny dorobek naukowy w dyscyplinie *nauki o zarządzaniu*;
- dwóch nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora nauk ekonomicznych posiadającego doświadczenie praktyczne zdobyte poza systemem szkolnictwa wyższego.

Z punktu widzenia specjalności nauczycieli wchodzących w skład minimum kadrowego występują pewne niedostatki w zakresie kompetencji nauczycieli ze stopniem naukowym doktora do prowadzenia wykładów z takich przedmiotów, jak: *prawo czy technologie informatyczne*. Należy jednak podkreślić, iż przedmioty te mogą być prowadzone przez nauczycieli spoza składu minimum kadrowego

Po dokonanej analizie pod względem formalnym akt osób, które wchodzi w skład minimum kadrowego na kierunku *ekonomia*, należy uznać, iż zostały spełnione warunki prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia na profilu praktycznym. Podczas weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich potwierdzają odpowiednie dokumenty zawarte w ich teczkach osobowych. Deklarowane doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji – świadectwach pracy.

Wskazano jeden obszar wiedzy – *nauki społeczne*, w dziedzinie *nauk ekonomicznych*, w minimum kadrowym są przedstawiciele tego obszaru wiedzy (w dyscyplinie wiodącej *ekonomia* i dyscyplinach wspomagających *finanse i nauki o zarządzaniu*).

Wymogi minimum kadrowego są spełnione. Do minimum kadrowego kierunku o profilu praktycznym można bowiem zaliczyć 2 samodzielnych nauczycieli akademickich i 8 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora, w tym dwie osoby ze stopniem naukowym doktora nauk ekonomicznych posiadających doświadczenie praktyczne.

Stabilność minimum kadrowego nie budzi zastrzeżeń.

Biorąc pod uwagę, iż do minimum kadrowego zaliczono 10 osób, to relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów wynosi 1:8 i spełnia przewidziane prawem wymogi.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku **spełnia** wymagania §17 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.)

Generalnie obsada zajęć w grupie osób stanowiących minimum kadrowe nie budzi dużych zastrzeżeń. Do pewnych uchybień można zaliczyć prowadzenie przedmiotu „Marketing usług finansowych” przez samodzielnego pracownika naukowo-dydaktycznego specjalizującego się w zagadnieniach systemów informatycznych. Osoba ze stopniem naukowym doktora specjalizująca się w zagadnieniach rachunkowości prowadzi między innymi przedmiot „Gospodarka regionalna”. Osoba posiadająca doświadczenie praktyczne w zakresie zarządzania finansami prowadzi zajęcia z przedmiotów: „Gospodarka regionalna” oraz „Ekonomia integracji europejskiej”. Uchybienia występują w większym stopniu w zakresie obsady zajęć w grupie pozostałych nauczycieli akademickich. Doktor nauk rolniczych prowadzi przedmioty: „Polityka społeczna” oraz „Elementy fizjologii pracy i ergonomii”. Magister pedagogiki prowadzi zajęcia z „Technologii informatycznych”. Magister administracji publicznej prowadzi zajęcia z przedmiotów: „Instrumenty finansowe” oraz „E-finance”. Te ostatnie dwa przykłady świadczą także o praktyce powierzania wykładów osobom bez stopnia naukowego doktora. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku takich przedmiotów, jak „Prawo” oraz „Prawo podatkowe”.

Hospitowane zajęcia prowadzone były zgodnie z planem zajęć i stosunkowo dobrze powiązane z programem nauczania. Poziom merytoryczny zajęć był wystarczająco dobry. Aktywność studentów była ogólnie wysoka, chociaż poziom aktywności był zróżnicowany, zależał od sposobu prowadzenia zajęć danego wykładowcy. Zakres i sposób wykorzystywania pomocy audiowizualnych nie był jednak satysfakcjonujący.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

4.3).

Z informacji uzyskanych w czasie wizytacji wynika, iż obsada etatowa zależy od uczelni macierzystej. Polityka kadrowa na Wydziale ma ograniczony zakres. W odniesieniu do osób zatrudnianych w ramach umów cywilno – prawnych Wydział prowadzi bardziej samodzielną politykę kadrową. Dobiera się osoby potencjalnie najlepsze, ale także poddaje się je ocenie i podejmuje decyzje o rezygnacji w przypadku stwierdzenia jakichkolwiek uchybień. W największym stopniu bierze się przy tym pod uwagę wyniki ankiet studenckich. Polityka kadrowa w większym stopniu powinna być samodzielnie prowadzona na poziomie Wydziału w Kołobrzegu.

W *Raporcie samooceny* deklaruje się, iż ważną formą wsparcia rozwoju naukowego nauczycieli akademickich jest ich udział w badaniach prowadzonych przez Uczelnię. Spośród nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu w ostatnich pięciu latach w takich projektach badawczych uczestniczyło kilka osób. Jedną z nich realizowała badania w ramach grantu promotorskiego MNiSW. W przypadku innych osób projekty takie były finansowane lub współfinansowane ze środków Uczelni w ramach badań własnych lub w ramach systemu stypendiów dla młodych pracowników nauki (doktorantów i postdoktorów). W latach 2009-2012 na te cele przeznaczono w ZPSB w Szczecinie łącznie ponad 330 tys. zł, w tym na fundusz stypendialny: 270 tys. zł. Trudno jednak ocenić, jaką część z tych środków przeznaczono na wsparcie pracowników zaangażowanych do pracy na kierunku *ekonomia* w Kołobrzegu. Spośród pracowników zatrudnionych w ZPSB i prowadzących zajęcia w Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu, w latach 2008-2012 dwie osoby uzyskały stopnie naukowe doktora nauk ekonomicznych (1. – w 2008 r. w Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu i 2. – 2012 r. w Uniwersytecie Szczecińskim, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług).

Wspieranie rozwoju młodych kadr w ZPSB w Szczecinie można uznać za wystarczające.

W spotkaniu z kadram uczestniczyło dwoje przedstawicieli Zespołu Oceniającego PKA. Ze strony nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku Wydziału Zamiejscowego w Kołobrzegu uczestniczyło siedem osób. W pierwszej części spotkania sformułowano szereg pytań, w tym: jakie jest podejście pracowników Wydziału do wdrażania KRK, w szczególności do potrzeby koncentracji na efektach kształcenia i potrzeby angażowania się w działania zapewniające podnoszenie jakości kształcenia. Pytano także o to, jaka jest atmosfera pracy na Wydziale, jak nauczyciele postrzegają warunki pracy oraz jak oceniają perspektywy rozwoju kierunku *ekonomia*.

Obecni na spotkaniu stwierdzili, że atmosfera pracy na Wydziale jest dobra, a warunki pracy ocenić można jako dobre. Podkreśliła, iż nie ma problemów z noclegami, są zapewnione w bardzo dobrych warunkach. Zauważono, iż władze Wydziału pomagają nauczycielom w kontaktach z przedsiębiorcami, dzięki czemu może organizować jedno z ćwiczeń ze swojego przedmiotu na terenie konkretnej firmy. Inny z wykładowców stwierdził, że nie ma kłopotów z dostępem do sprzętu dydaktycznego, a prowadząc zajęcia z przedmiotów ścisłych stara się realizować efekty kształcenia związane z dyscypliną *ekonomia*.

Poproszono też uczestników dyskusji o opinie dotyczące kształtowania programów (sylabusów) poszczególnych przedmiotów. Stwierdzono, że programy te (sylabusy) przygotowywane są przez koordynatorów nie będących pracownikami Wydziału, czyli na poziomie centrali Uczelni. W odpowiedzi Uczestnicy spotkania deklarowali jednak, iż posiadali wpływ na kształt sylabusów, bowiem wcześniej przysyłali do koordynatorów swoje propozycje. Natomiast na etapie realizacji przedmiotów prowadzący mogą indywidualnie podchodzić do treści programowych.

Oceniając perspektywy rozwoju kierunku uczestnicy dyskusji wskazali, że w ich opinii ciągle będzie na lokalnym rynku pracy zapotrzebowanie na absolwentów kierunku *ekonomia* wyspecjalizowanych w zakresie ekonomiki turystyki, a także rachunkowości.

Kolejną kwestią poruszoną w dyskusji była ocena polityki wspierania rozwoju kadry. W tym przypadku głosy dyskutantów wyraźnie się podzieliły. Jedna z osób zaznaczyła, że ocenia tę politykę bardzo wysoko - skorzystała z dofinansowania studiów doktoranckich. Inna osoba natomiast miała podejście znacznie bardziej krytyczne i zaznaczyła, iż nie uzyskała wsparcia pomimo składania wniosków. W uzupełnieniu tej dyskusji jedna z pracownic złożyła pisemne oświadczenie, że odmówiono jej stypendium (dla postdoktorów, czyli na sfinansowanie prac badawczych nad habilitacją), a także dofinansowania uczestnictwa w konferencji. Możliwości wsparcia finansowego dokształcania językowego dla pracowników dydaktycznych Wydziału są ograniczone, a dojazd (Kołobrzeg-Szczecin) na lektoraty z języka angielskiego niemożliwy. Dyskusja wykazała też, iż szerszy zestaw instrumentów wsparcia dostępny jest w Szczecinie, choć pracownicy wydziałów zamiejscowych także formalnie mogą z niego korzystać. Na koniec spotkania wróciła kwestia perspektyw rozwoju kierunku. Jedna z uczestniczek wspomniała o wysiłkach Wydziału na rzecz pozyskania kandydatów na studia poprzez działalność związaną z promocją studiów prowadzoną w szkołach średnich. W ramach tych spotkań przekazywana jest informacja o kierunku. Równocześnie dyskusja wykazała też, że pracownicy zdają sobie sprawę z silnej konkurencji w regionie, szczególnie w Koszalinie, dla przedsięwzięć edukacyjnych Wydziału.

4.4).

W pozytywnej uchwale Prezydium PKA z 2010 roku zwrócono uwagę na potrzebę zwiększenia aktywności naukowej pracowników stanowiących minimum kadrowe. Biorąc po uwagę, iż w ostatnim czasie dwie osoby uzyskały stopień naukowy doktora można przyjąć, iż w znacznym stopniu postulat ten został zrealizowany. Jednakże w stosunku do niektórych nauczycieli stanowiących minimum kadrowe należy nadal wymagać zwiększenia aktywności naukowej.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku jest generalnie adekwatna z punktu widzenia możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Występują jednak pewne uchybienia: nie udokumentowano posiadania

doświadczenia zdobytego w przedsiębiorstwach przez istotną część kadry dydaktycznej, szczególnie w grupie pozostałych nauczycieli akademickich. Doświadczenie z praktyki gospodarczej jest szczególnie istotne dla realizacji kierunku o profilu praktycznym.

4.2) Wymogi minimum kadrowego dla praktycznego profilu kształcenia na kierunku ekonomia są spełnione. Do minimum kadrowego można bowiem zaliczyć 2 samodzielnych nauczycieli akademickich i 8 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora, w tym 2 osoby z doświadczeniem praktycznym zdobytym poza systemem szkolnictwa wyższego. Występują uchybienia w zakresie obsady zajęć, szczególnie w grupie pozostałych nauczycieli akademickich, którym bez posiadania stopnia naukowego doktora powierza się prowadzenie wykładów. Występują także braki w zakresie kompetencji nauczycieli ze stopniem naukowym doktora do prowadzenia wykładów z takich przedmiotów jak np. : *prawo czy technologie informatyczne*.

4.3) Wydział w Kołobrzegu w ograniczonym stopniu prowadzi politykę kadrową dostosowaną do lokalnych potrzeb. Opinie pracowników o wsparciu rozwoju kadry były bardzo zróżnicowane.

4.4) W pozytywnej uchwale Prezydium PKA z 2010 roku zwrócono uwagę na potrzebę zwiększenia aktywności naukowej pracowników stanowiących minimum kadrowe. Biorąc po uwagę, iż w ostatnim czasie dwie osoby uzyskały stopień doktora można przyjąć, iż w znacznym stopniu postulat ten został zrealizowany. Jednakże w stosunku do niektórych nauczycieli stanowiących minimum kadrowe należy nadal wymagać zwiększenia aktywności naukowej.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu mieści przy ul. Jedności Narodowej 86. Budynek dzierżawiony jest od Gminy Miasto Kołobrzeg na podstawie umowy dzierżawy nr 162/2005 z dn. 28 października 2005r. W ramach dzierżawionej bazy dydaktycznej dostępne są: 3 sale wykładowe na 50 miejsc każda; 4 sale wykładowe po 30 miejsc każda; 2 sale komputerowe z 18 i 8 stanowiskami komputerowymi każda. Jednostka dysponuje wyposażeniem dydaktycznym w postaci 2 laptopów dla potrzeb wykładowców; 3 rzutników multimedialnych, 3 rzutników pisma. Także ze względu na nie najlepszy stan techniczny budynku warunki lokalowe oraz wyposażenie Uczelni można określić co najwyżej jako dostateczne. Zapewnione są minimalne wymagania, aczkolwiek nie można mówić o komfortowych warunkach studiowania i pracy dydaktycznej.

W bibliotece Wydziału w Kołobrzegu znajduje się 2198 pozycji literaturowych. Biblioteka posiada także komputer na wyposażeniu czytelní. Liczba oraz struktura literatury może być oceniona co najwyżej dostatecznie. Zasadne byłoby znaczące poszerzenie i uaktualnienie posiadanych zasobów. Godziny pracy biblioteki nie w pełni są dostosowane do potrzeb studentów, biblioteka jest zamykana znacznie wcześniej niż kończą się zajęcia. Miejsce w czytelni jest bardzo ograniczone i nie pozwala na korzystanie z jej zasobów przez większą liczbę studentów.

Uchybienia w wyposażeniu biblioteki wydziałowej w pewnym stopniu są rekompensowane przez dostęp do zasobów biblioteki centralnej, a w szczególności biblioteki elektronicznej. Studenci posiadają uprawnienia do korzystania ze wszystkich zbiorów centralnej biblioteki uczelnianej. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż mają dostęp on-line do katalogów biblioteki w Szczecinie. A także do zasobów biblioteki cyfrowej. Od 2009 roku Uczelnia realizuje bowiem projekt skanowania swoich zbiorów, tworząc Bibliotekę Cyfrową Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu. Obecnie w tych zasobach dostępne jest około 3000 pozycji. Biblioteka główna ZPSB oferuje dostęp do licznych baz danych: 1. EBSCO; 2. EMIS; 3. Ibuk.pl; 4. Springer Link; 5. Elsevier (Science Direct); 6. Web of Knowledge; 7. SCOPUS; 8. Wiley & Blackwell; 9. Bankowość, finanse, samorząd – wiedza on-line - zapewnia studentom oraz pracownikom naukowym bezpłatny dostęp do elektronicznych wersji uznanych czasopism fachowych z zakresu bankowości, finansów i polityki gospodarczej www.aleBank.pl (na mocy umowy podpisanej przez Zachodniopomorską Szkołę Biznesu ze Związkiem Banków Polskich).

W opinii studentów, baza dydaktyczna jaką dysponuje Wydział Zamiejscowy ZPSB w Kołobrzegu jest wystarczająca do realizowanego procesu kształcenia. Wielkość sal wykładowych i ćwiczeniowych spełnia wymagania studentów i jest wystarczająca dla liczebności grup. Sprzęt multimedialny potrzebny do prowadzenia zajęć jest dostępny w dziekanacie Wydziału. Jednostka nie zapewnia sprzętu pomocniczego dla osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi, czy słuchowymi.

Uczelnia nie zapewnia też studentom wystarczającego dostępu do internetu. Dla ich użytku dostępny jest jeden komputer w czytelnicy, natomiast sieć bezprzewodowa nie obejmuje swoim zasięgiem całego budynku.

Zasoby biblioteczne Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu, zawierają jedynie podstawową, wymaganą literaturę. Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie udostępnia swoim studentom bazę podręczników, literatury uzupełniającej i czasopism w formie elektronicznej. Według studentów taka forma dystrybucji podręczników jest dla nich korzystniejsza.

Dobór instytucji, w których odbywają się praktyki zawodowe nie budzi zastrzeżeń.

Uczelnia dzierżawi obecnie zajmowany budynek do października 2014 roku. Władze Uczelni analizują i uwzględniają w swoich planach spadek liczby kandydatów i ograniczenie poziomu naboru na studia. W Uczelni decyzja o możliwości utrzymania Wydziału w Kołobrzegu zostanie podjęta w ciągu dwóch lat. W przypadku gdyby zaistniała możliwość kontynuowania kształcenia w Kołobrzegu władze miejskie są skłonne wspierać Uczelnię i przedłużyć dzierżawę, traktując działalność Uczelni jako czynnik rozwoju miasta. Jednakże obecnie Uczelnia uwzględnia przede wszystkim sytuację spadku liczby studentów, mając świadomość potrzeby dokończenia kształcenia na rozpoczętych rocznikach.

Całość infrastruktury dydaktycznej nie jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Występują jedynie pewne elementy, czy raczej próby takiego dostosowania. Zainstalowano windę zewnętrzną dla osób niepełnosprawnych, która umożliwia dostęp do poziomu wysokiego parteru (na istniejące łącznie 4 kondygnacje) oraz dostosowano także na tym poziomie toaletę. Jedna sala komputerowa jest częściowo dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (krzesła i biurka). Budynek Zamiejscowego Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu jest niewystarczająco przystosowany do wymagań osób niepełnosprawnych ruchowo.

We wcześniejszych ocenach nie było istotnych uwag do bazy dydaktycznej. Nie nastąpiła poprawa przystosowania budynku dydaktycznego do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Baza dydaktyczna jednostki spełnia minimalne wymagania. Warunki lokalowe i wyposażenie nie zapewniają jednak w pełni właściwych warunków studiowania. Infrastruktura wizytowanej jednostki jest wystarczająca dla realizacji programu kształcenia kierunku *ekonomia*. Słabe wyposażenie biblioteki wydziałowej w części rekompensowane jest dostępem do zasobów cyfrowych biblioteki centralnej. Infrastruktura jednostki generalnie nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ocenę bazy dydaktycznej obniżono z uwagi na słabe wyposażenie biblioteki.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie nie prowadzi badań naukowych; kryterium nie podlega ocenie, bowiem prowadzenie badań naukowych w przypadku studiów pierwszego stopnia nie jest obligatoryjne.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Wymagania wstępne dla kandydatów na studia w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu są określone w Uchwale Senatu ZPSB w sprawie warunków i trybu przyjęć na studia oraz form studiów na poszczególnych kierunkach. Podstawę przyjęcia na studia pierwszego stopnia na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu stanowią wyniki egzaminu maturalnego. O przyjęcie na studia może ubiegać się osoba, która posiada świadectwo dojrzałości. Wydział prowadzi rekrutację w systemie on-line, kandydaci zobowiązani są do złożenia kwestionariusza osobowego sporządzonego według ustalonych wzorów (do pobrania w dziekanacie lub stronie www) oraz następujących dokumentów: oryginału świadectwa dojrzałości, 3 fotografii (w tym 1 na płytce CD), kserokopii dowodu osobistego, dowodu wpłaty wpisowego. Dokumenty rekrutacyjne są składane w dziekanacie Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu. Przedstawione zasady rekrutacji nie odbiegają od powszechnie przyjętych i stosowanych.

7.2).

System oceny osiągnięć studenta jest nastawiony na potrzebę uczenia się, świadczą o tym liczne studia podyplomowe oferowane przez uczelnię oraz inne programy, np. „studium po 40-tce”. Natomiast kwestia standaryzacji wymagań etapowych (przedmiotów modułu ogólnego, kierunkowego i specjalnościowych) powinna zostać dopracowana. Należy dokładniej określić wymagania minimalne dla uzyskania oceny pozytywnej każdego z przedmiotów, a w miarę możliwości także dla uzyskania konkretnych ocen.

Ogólne założenia systemu oceny osiągnięć studentów są określone w *Regulaminie Studiów Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie*. Szczegółowe wymagania oraz warunki zaliczenia poszczególnych przedmiotów są przedstawiane studentom przez nauczycieli akademickich na początku większości zajęć i powtórnie przed egzaminem. W trakcie spotkania podczas wizytacji Wydziału studenci wyrazili opinię, że wymagania oraz zasady dotyczące warunków zaliczenia przedmiotów są przejrzyste oraz konsekwentnie realizowane przez nauczycieli akademickich. Na podstawie uzyskanych informacji wiadomo także, że prowadzący zajęcia udzielają studentom informacji o uzyskanych wynikach z bieżącej i okresowej kontroli wiedzy i umiejętności.

7.3).

Skala udziału studentów i kadry akademickiej w wymianie międzynarodowej jest bardzo niska. Jedną osobą z kadry Wydziału była na wymianie w Portugalii oraz jedną studentką także była w Portugalii przez okres jednego roku. Należy jednak mieć na uwadze, iż Wydział prowadzi studia w formie niestacjonarnej, co sprawia, iż zainteresowanie studentów wymianą międzynarodową może być ograniczone ze względu na ich zobowiązania zawodowe i jest w rzeczywistości minimalne.

Wydział Zamiejscowy w Kołobrzegu oferuje możliwość wymiany zagranicznej dla swoich studentów, w ramach programu Erasmus. Studenci znają podstawowe konieczne procedury dla odbywania kształcenia poza wydziałem macierzystym. Dodatkowe informacje są udzielane przez pracowników dziekanatu i władze Wydziału.

Prowadzone lektoraty z języka obcego, nie pokrywają się z ofertą wyjazdów. Studenci posiadają podstawową wiedzę na temat uznawania punktów ECTS dla osób wracających z wymiany zagranicznej.

Jednostka nie prowadzi innej - poza wskazaną wyżej - współpracy międzynarodowej. Wpływ współpracy międzynarodowej na proces dydaktyczny nie jest znaczący.

7.4).

Uczelnia w *Raporcie samooceny* deklaruje, iż system opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku obejmuje następujące elementy:

- posiadanie indywidualnego konta w systemie e-Dziekanat, na które otrzymują wszelkie informacje związane z realizacją kształcenia,

- kierowanie przygotowywaniem przez studentów prezentacji oraz ich ocena,
- opiekunowie specjalności,
- możliwość realizacji kształcenia w Indywidualnym Toku Studiów,
- konsultacje dla studentów realizowane przez poszczególnych nauczycieli akademickich,
- dostęp do informacji dotyczącej planów zajęć,
- procedura wyboru opiekunów naukowych prac dyplomowych,
- ogłaszanie zagadnień wymaganych obowiązujących podczas egzaminu dyplomowego,
- obsługa administracyjna studentów,
- ankiety dotyczące oceny nauczycieli akademickich i stopnia poziomu studiów,
- dostęp do materiałów dydaktycznych na platformie e-learning.

Można ocenić, że system ten spełnia podstawowe wymagania. Na wyróżnienie zasługuje przede wszystkim zapewnienie dostępu do materiałów dydaktycznych na platformie e-learningowej.

Studenci kierunku *ekonomia* pozytywnie oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej. Informacje o nieobecności wykładowcy, czy zmianie planu zajęć są podawane z odpowiednim wyprzedzeniem.

Szczegółowe zasady udzielania *Indywidualnego planu studiów i programu kształcenia* oraz *Indywidualnej organizacji studiów*, określa §23 i §24 *Regulaminu studiów*. Studenci wizytowanego kierunku wiedzą na jakich zasadach mogą się ubiegać o indywidualizację procesu kształcenia. Zapisy regulaminu w tej kwestii oceniają jako przystępne i zrozumiałe.

Zasady odpłatności za studia zostały określone w *Regulaminie płatności*, a ich wysokość została określona przez studentów jako odpowiednia do pobieranej usługi edukacyjnej. Dokumenty regulujące wysokość opłat są dostępne na stronie internetowej Wydziału i w gablocie przed dziekanatem.

Na spotkaniu studenci ocenili pozytywnie, proces dyplomowania, wybór tematów prac dyplomowych, zaangażowanie, dostępność i przygotowanie promotorów. Oceniając pracę kadry dydaktycznej i administracyjnej studenci podkreślali życzliwość i kulturę władz Wydziału i pracowników dziekanatu.

Biuro Karier ZPSB w Szczecinie gromadzi oferty praktyk dla wszystkich studentów ZPSB. W opinii studentów są one odpowiednie dla studiowanego kierunku. Uczelnia umożliwia także, odbywanie praktyk organizowanych przez studentów samodzielnie. W większości studenci trybu niestacjonarnego odbywają praktyki w zakładach, w których są zatrudnieni.

Sylabusy przedmiotów spełniają podstawowe wymagania w zakresie podania treści przedmiotów i literatury obowiązującej i dodatkowej. Informacje o tematach zajęć, liczbie godzin, liczbie punktów ECTS, a także warunkach zaliczenia przedmiotów są wystarczające. Wskazywane w sylabusach pozycje literatury obowiązkowej, a także przygotowywane w ramach Uczelni materiały dydaktyczne dla niektórych przedmiotów, są przydatne w osiąganiu zakładanych celów dla tych przedmiotów. W opinii studentów sylabusy są przydatne w procesie dydaktycznym i na etapie przygotowywania się do zajęć.

Studenci Wydziału Zamiejscowego w Kołobrzegu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu, mogą ubiegać się o wszystkie świadczenia określone w art. 173 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Szczegółowe zasady przyznawania pomocy materialnej zostały określone w *Regulaminie pomocy materialnej dla studentów Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie na rok akademicki 2012/2013*. Regulamin wykazuje wystarczające powiązanie z osiąganymi wynikami studiów.

W Wydziale organami odpowiedzialnymi za rozpatrywanie wniosków o przyznanie pomocy materialnej są *Wydziałowa Komisja Pomocy Materialnej* i *Odwoławcza Wydziałowa Komisja Pomocy Materialnej*. Na podstawie przeprowadzonej rozmowy i przedstawionej dokumentacji, zostało ustalone, że większość składu komisji stypendialnej stanowią studenci, co jest zgodne z art. 177 ust. 3 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Konstrukcja zapisów *Regulaminu pomocy materialnej* jest przejrzysta i zrozumiała. W trakcie spotkania ze studentami wizytowanego kierunku, ustalono, że przedmiotowy regulamin jest oceniany pozytywnie, włączając w to wysokość kwot przyznawanych świadczeń. Studenci mają dostęp do regulaminu pomocy materialnej w dziekanacie i poprzez stronę internetową Wydziału.

Decyzje w sprawie przyznania świadczeń z funduszu pomocy materialnej nie są wydawane zgodnie z art. 107§ 1 Kodeksu Postępowania Administracyjnego. Wydawane decyzje nie zawierają pouczenia o możliwości odwołania.

Zakres pomocy materialnej i socjalnej oferowanej studentom (mając na uwadze, że są to studia wyłącznie niestacjonarne) jest wystarczający. Trudno jednak ocenić, że system ten motywuje studentów do uzyskiwania lepszych efektów kształcenia.

Na Wydziale funkcjonuje Rada Samorządu Studentów, która działa na podstawie Regulaminu Samorządu Studenckiego. Członkowie Rady Samorządu Studentów wchodzi w skład Rady Wydziału, liczba przedstawicieli studentów spełnia warunek zawarty w art. 67 ust. 4 ustawy, co potwierdzały przedstawione protokoły z posiedzeń.

Samorząd prowadzi podstawową działalność odnośnie spraw socjalno-bytowych i kulturalnych studentów. Jednak Rada jest tworzona przez studentów studiów niestacjonarnych, przez co jej funkcjonowanie jest mocno ograniczone. Zakres działań wspierających rozwój kulturalny jest ograniczony ponieważ studia realizowane są wyłącznie w formie niestacjonarnej. Studenci przebywają na Wydziale 4-5 dni w miesiącu i trudno oczekiwać, że w tym czasie w ramach zjazdów będą mogli uczestniczyć w imprezach kulturalnych. Władze Wydziału są otwarte na współpracę z Radą Studentów i starają się wspierać jej działania.

W trakcie spotkania studenci nie umieli wskazać mocnych i słabych stron procesu kształcenia. Podkreślali jednak, że system opieki dydaktycznej i naukowej jest dla nich korzystny. Jednocześnie zdawali sobie sprawę, że niestacjonarna forma studiów istotnie ogranicza możliwości angażowania się studentów w dyskusje i oddziaływanie na system opieki naukowej czy dydaktycznej.

Opinie studentów, zebrane w trakcie spotkania podczas wizytacji z ekspertem ds. studenckich, a także podczas hospitacji zajęć pozwalają stwierdzić, że studenci są zadowoleni ze studiowania na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu.

Studenci nie zgłaszali uwag krytycznych w stosunku do systemu opieki dydaktycznej oraz systemu pomocy materialnej. Nie widzieli też trudności, albo nie umieli ich zidentyfikować oraz połączyć z rozpatrywaniem wniosków studenckich przez władze Wydziału. Podania o możliwości odbycia praktyki studenckiej w miejscu pracy były rozpatrywane szybko, a decyzja podejmowana przez pracowników Uczelni szybko przekazywana zainteresowanym.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady rekrutacji na Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu nie odbiegają od zasad powszechnie stosowanych w innych uczelniach. Wielkość naboru znacząco maleje, przynajmniej od dwóch lat liczba przyjmowanych kandydatów na studia była dostosowana do możliwości kadrowej Wydziału.

7.2) W opinii studentów system oceny przedmiotów i egzaminu dyplomowego jest przejrzysty i zrozumiały, ale wymagania w nim określone są zbyt słabo wystandaryzowane. Prowadzący zajęcia udzielają wystarczających informacji na temat okresowej kontroli wiedzy i zasad zaliczania/egzaminowania

7.3) Uczelnia uczestniczy w programie wymiany międzynarodowej ERASMUS. Studenci znają zasady i kryteria wyjazdu. Zainteresowanie studentów wymianą międzynarodową, ze względu na niestacjonarną formę studiów, jest znikome.

7.4) System pomocy materialnej Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu ZPSB spełnia oczekiwania studentów. Również wsparcie naukowo dydaktyczne jest oceniane pozytywnie. Uczelnia stwarza warunki dla rozwoju społecznego swoich studentów, jednak specyfika

Wydziału zamiejscowego i kształcenie jedynie w formie niestacjonarnej, ogranicza te możliwości.

Kryterium 8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

8.1).

Na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu funkcjonuje wdrożony uchwałą nr 14/2012 Senatu z dnia 22 czerwca 2012 r. – Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, który jest integralną częścią Systemu Zarządzania Jakością ZPSB. Formalnie wcześniej zapisy WSZJK dla Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu nie były usystematyzowane. Przeprowadzono ankiety oceniające jakość prowadzonych przedmiotów, określono zasady przygotowywania projektów końcowych, przeprowadzono ocenę pracy nauczycieli akademickich. Dbałość o jakość kształcenia do roku 2011 była głównie związana z tradycjami akademickimi macierzystej Uczelni.

Głównym celem wdrożenia zintegrowanego WSZJK w Uczelni jest systematyczny monitoring efektów kształcenia i ich realizacja w celu doskonalenia programów i jakości kształcenia oraz zapewnienia wypełniania przez Uczelnię wszystkich wymagań formalnych. Podstawowym zadaniem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest ciągłe badanie, analiza, ocena i monitorowanie zmian jakości kształcenia w uczelni oraz przedkładanie rezultatów tych czynności władzom uczelni i społeczności akademickiej do praktycznego wykorzystania w procesie doskonalenia oferty programowej i jakości kształcenia. Dla realizacji zadań stojących przed WSZJK w ZPSB powołany został zarządzeniem Rektora Nr 11/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. Pełnomocnik ds. Jakości ZPSB, którego zadaniem jest ustalanie sposobów i harmonogramów realizacji zadań WSZJK, zatwierdzenie wzorów ankiet przeznaczonych do badań studentów, absolwentów oraz nauczycieli akademickich, a następnie analiza wyników tych ankiet, nadzór nad oceną własną Wydziału, która jest rozumiana jako ewaluacja jakości kształcenia prowadzonego przez Wydział, oraz analiza informacji uzyskiwanych tą drogą, sporządzenie rocznego sprawozdania na koniec roku akademickiego oraz stan jakości kształcenia i jego rozpowszechnianie oraz przedkładanie Rektorowi wniosków płynących ze sprawozdań oraz propozycji działań w zakresie poprawy jakości kształcenia.

Założenia i wynikające z nich szczegółowe zadania WSZJK w ZPSB obejmują wszystkie istotne warunki prowadzenia studiów i zarządzania procesem dydaktycznym. Zakłada się: 1) ocenę związku kierunku studiów ze strategią rozwoju Wydziału prowadzącego ten kierunek i strategią rozwoju Uczelni, 2) ocenę spełnienia wymagań minimum kadrowego i kwalifikacji nauczycieli, 3) analizę potrzeb lokalnego rynku pracy, 4) ciągły monitoring oraz ocenę realizacji programów kształcenia, 5) analizę sposobu i prawidłowości naliczania ECTS, 6) ocenę infrastruktury dydaktycznej, 7) analizę organizacji i warunków kształcenia na odległość, 8) analizę i ocenę stopnia umiędzynarodowienia studiów. Wskazane w tym systemie elementy obszaru dotyczącego procesów dydaktycznych można uznać za spójne wewnętrznie i obejmujące wszystkie niezbędne elementy dla zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni.

Na podstawie rozporządzenia Rektora, Rada Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu powołała Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (Uchwała nr 2/2012 Rady Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu z dnia 2 lipca 2012 r.). Zespół ten podejmuje działania na rzecz zapewnienia jakości kształcenia i ściśle współpracuje z Pełnomocnikiem ds. Jakości. Do podstawowych zadań tego Zespołu należy sporządzanie sprawozdania z oceny własnej jednostki organizacyjnej oraz opracowywanie i przedstawianie Radzie propozycji działań na rzecz doskonalenia jakości.

Proponowana struktura zarządzania procesem dydaktycznym w Uczelni oraz na Wydziale Przedsiębiorczości nie budzi wątpliwości. Aktualne rozwiązania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości na Wydziale w Kołobrzegu uwzględniają wszystkie istotne czynniki wpływające na jakość kształcenia. Prawidłowo określono zadania Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Zdefiniowano i przyjęto zasady weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. W systemie przewidziano zapisy zasad oceny efektów cząstkowych oraz ogólnie zasady sprawdzania końcowych efektów w ramach procesu dyplomowania. System przewiduje ankietowanie studentów w trakcie studiów, a także ankietyzację absolwentów po zakończeniu całego cyklu kształcenia. Na Wydziale obowiązuje regulamin praktyk studenckich oraz zgodna z rozwiązaniami w całej Uczelni procedura

przeprowadzenia egzaminu dyplomowego i zasady oceny projektu końcowego. Wdrożono także procedurę antyplagiatową.

System zakłada kompleksowość przeprowadzania ocen programów oraz analiz opinii studenckich. Ocena skuteczności przyjętych rozwiązań będzie możliwa dopiero w następnym roku akademickim. Rozwiązania stosowane dotychczas (do roku akademickiego 2011/2012) o charakterze niesystemowym bądź nieformalnym zapewniały realizację zakładanych w standardach ministerialnych efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia*.

Efekty kształcenia do roku akademickiego 2011/2012 były oceniane w sposób tradycyjny, często niewystandaryzowany. Tradycyjnie realizowany egzamin końcowy oraz przeprowadzane egzaminy i zaliczenia (dla programów opartych o standardy kształcenia z 2007 roku) pozwalały w wystarczającym stopniu oceniać efekty kształcenia.

Można założyć, że stosowany dotychczas w Uczelni system zarządzania jakością zapewniał prawidłowe funkcjonowanie wszystkim wydziałom. Zidentyfikowana w trakcie wizytacji jakość prac projektowych (egzaminy dyplomowe 2011 i 2012) była średnia. Można przyjąć, że rozwiązania stosowane do czerwca 2012 zapewniały prawidłową weryfikację zakładanych efektów. Mechanizmy podnoszenia jakości kształcenia proponowane według zapisów systemowych WSZJK w Uczelni od roku akademickiego 2012/2013 są spójne i wydają się gwarantować utrzymanie jakości kształcenia.

Efektywność zasad i rozwiązań przyjętych w lipcu 2012 przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia będzie można ocenić dopiero w terminie późniejszym. Mechanizmy wykorzystywania informacji o potrzebach interesariuszy zewnętrznych (pracodawców) dla celów modyfikowania programów kształcenia muszą być dopracowane w sensie formalnym. Również dopracowania wymagają zasady wykorzystywania informacji od interesariuszy wewnętrznych dla ewentualnych modyfikacji i udoskonalania programów kształcenia (szczególnie w odniesieniu do modułów specjalnościowych).

Opis efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia* z podziałem na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne dostępne są na stronie internetowej Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu – www.zpsb.kolobrzeg.pl. Zakres upowszechnienia informacji o wynikach ankietyzacji przedmiotów, ocenie jakości prowadzonych zajęć i ocenie pracowników realizujących proces kształcenia jest dla studentów niewystarczający. Informacje takie, w tym także informacje o wprowadzanych zmianach programów i planów zajęć na kierunku *ekonomia* były przedstawiane na posiedzeniach Rady Wydziału.

Studenci w trakcie spotkania nie umieli wyjaśnić, jakie według ich opinii mogą być efekty przeprowadzanych ankiet oceny przedmiotów oraz monitorowania losów absolwentów.

Wdrażany od roku akademickiego 2012/2013 zintegrowany WSZJK w Uczelni, a tym samym także na wydziale zamiejscowym w Kołobrzegu umożliwia upowszechnienie informacji o jakości kształcenia i zmianach w programach studiów.

8.2).

Udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w podnoszenie jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* w Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu jest ograniczony. Ograniczenie udziału interesariuszy wewnętrznych, studentów, może wynikać z realizacji studiów w formie niestacjonarnej. Zaangażowanie pracowników w doskonalenie jakości kształcenia jest wyraźniejsze niż zaangażowanie studentów, ale ogranicza się ono do małej grupy pracowników, w tym przede wszystkim grupy osób związanych z Wydziałowym Zespołem ds. Jakości Kształcenia. Udział pracowników administracyjnych Wydziału (pracownicy Dziekanatu i Dziekan) w doskonaleniu jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* należy ocenić wysoko.

Wydział Zamiejscowy Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Kołobrzegu z dniem 02.07.2012 na podstawie uchwały Rady Wydziału nr 2/2012, powołał Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. W skład Zespołu wchodzi powołany przedstawiciel studentów.

W Wydziale, co semestr, przeprowadzana była - i zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami WSZJK - będzie nadal przeprowadzana wśród studentów ocena zajęć dydaktycznych i wykładowców. Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu korzysta z jednolitych wzorów ankiet dla wszystkich jednostek

Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie. Powołany Zespół do spraw Jakości Kształcenia zakłada prace nad kwestionariuszem tak, aby w jak największym stopniu odpowiadał on specyfice jednostki i prowadzonego kierunku. Arkusz ankietowy składa się z oceny części merytorycznej i formalnej przedmiotu, oceny wykładowcy, oceny obsługi administracyjnej i miejsca na wpisanie uwag własnych studentów. W kwestionariuszu ankiety brakuje pytań dotyczących realizacji programu kształcenia, co uniemożliwia odpowiednią ocenę tego obszaru. Informacje o wynikach ankietyzacji z ubiegłych lat są trudnodostępne.

Za opracowanie wyników ankietyzacji odpowiedzialny jest Zespół ds. Jakości Kształcenia Wydziału Przedsiębiorczości. Raport podsumowujący akcję ankietową ma formę wyłącznie statystyczną i nie uwzględnia uwag własnych studentów. Informacja zwrotna przekazywana z Zespołu zadaniowego, przez Radę Studentów do ogółu studentów jest minimalna. Studenci nie mają poczucia wpływu wyników ankiet na prowadzenie zajęć i realizację programu studiów, nie widzą tym samym celowości procesu ankietyzacji.

W poprzedniej ocenie nie sformułowano istotnych uwag w odniesieniu do wewnętrznego systemu jakości kształcenia na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu.

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji)

Zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	działalność naukowa	działalność między-narodowa	organizacja kształcenia
Wiedza	+/-	+/-	+	Nie dotyczy	-	+
umiejętności	+/-	+/-	+/-		-	+/-
kompetencje społeczne	+/-	+/-	+		-	+/-

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Informacje zawarte w powyższej tabeli odnoszą się do programu kształcenia proponowanego od roku akademickiego 2012/2013 dla kierunku *ekonomia* studiów licencjackich o profilu praktycznym.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Do roku akademickiego 2011/2012 zapewnienie jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* oparte było na przyjętych rozwiązaniach w Uczelni o charakterze niezintegrowanym. Rozwiązanie to pozwalało realizować program kształcenia i zapewniało wystarczającą jakość kształcenia oraz umożliwiało realizację przyjętej sylwetki absolwenta. Rola Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu w funkcjonującym rozwiązaniu była stosunkowo niewielka. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia w ZPSB w Szczecinie o charakterze systemu zintegrowanego został powołany w czerwcu 2012 r. W lipcu tego samego roku Rada Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu powołała Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. Kompetencje tego Zespołu zostały stosunkowo dokładnie określone. Proponowane rozwiązania uwzględniają wszystkie elementy warunkujące jakość kształcenia

Przyjęty centralnie w Uczelni WSZJK, powinien być jednak dokładniej odniesiony do specyficznych uwarunkowań Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu. Generalnie przyjęte zasady są poprawne. Udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w działania podnoszące jakość kształcenia oraz modyfikujące programy studiów ze względu na zmiany otoczenia funkcjonowania Wydziału jest niewystarczający, wymaga formalnego doprecyzowania.

8.2) Jednostka wprowadziła elementy Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów (formalnie od lipca 2012). Wcześniej przyjęte i

stosowane rozwiązania nie zapewniały w wystarczającym stopniu mechanizmów podnoszenia jakości kształcenia, a te które proponowano nie były w pełni wykorzystywane. Studenci ze względu na brak odpowiedniej informacji zwrotnej z procesu ankietyzacji nie widzą celu jego działania. Udział interesariuszy zewnętrznych (pracodawców) i absolwentów kierunku był w zbyt małym stopniu wykorzystywany do podnoszenia jakości kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	w pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3. program studiów			X		
4. zasoby kadrowe		X			
5. infrastruktura dydaktyczna			X		
6. prowadzenie badań naukowych	Nie dotyczy				
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Kierunek *ekonomia* o profilu praktycznym realizowany w Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu ZPSB w Szczecinie dobrze wpisuje się w założenia strategii rozwoju Uczelni. Ma też uzasadnienie wynikające z potrzeb rynku pracy. Program kierunku realizowany jest dwutorowo: 1) w oparciu o obowiązujące, wygasające standardy kształcenia, 2) od roku akademickiego 2012/2013 w języku Krajowych Ram Kwalifikacji. Można uznać, że sylwetka absolwenta zarówno w układzie programu pierwotnego, jak i realizowanego obecnie została określona prawidłowo.

Niestety, istotne wątpliwości budzi zbyt mały wymiar treści praktycznych w programie studiów, gdzie dominuje wiedza teoretyczna. Konieczne jest nie tylko zwiększenie wymiaru godzin praktyk zawodowych studentów (do 480 godzin), właściwa organizacja tych praktyk, ale także nasycenie treści kształcenia informacjami praktycznymi.

Samodzielność Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu w zakresie prowadzenia polityki kadrowej oraz ustaleń Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia jest ograniczona. Dotychczasowe zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w doskonalenie programu kształcenia jest słabe.

Szczegółowe uwagi, wymagające podjęcia działań naprawczych znajdują się w podsumowaniach poszczególnych kryteriów.

Tabela 9A Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej zweryfikowana po uwzględnieniu odpowiedzi Wydziału Przedsiębiorczości w Kołobrzegu ZPSB w Szczecinie na raport z wizytacji zespołu PKA

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	w pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3. program studiów		X			
4. zasoby kadrowe		X			
5. infrastruktura dydaktyczna		X			
6. prowadzenie badań naukowych	Nie dotyczy				
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

W maju 2013 r. przedstawiono odpowiedź na raport z wizytacji kierunku *ekonomia* zespołowi PKA wizytującemu Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu ZPSB w Szczecinie.

W odpowiedzi odniesiono się do wszystkich kryteriów oceny programowej i dołączono uchwały Rady Wydziału z dnia 22 kwietnia 2013 oraz zarządzenie Dziekana z 19 grudnia 2012. W uchwałach Rady Wydziału przyjęto zweryfikowane plany studiów i programy kształcenia dla kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym oraz wskazano zadania dla promotorów prac dyplomowych. Założono, że w terminie do 15 czerwca 2013 r. promotorzy przygotowują karty opisu seminarium, a wydziałowy zespół ds. jakości kształcenia opracuje zasady formalne recenzowania prac dyplomowych/projektów końcowych. Już 19 grudnia 2012 r. (po wizytacji zespołu PKA) powołano zarządzeniem Dziekana dwie osoby do przygotowywania recenzji prac dyplomowych.

W odpowiedzi na raport Wydział zobowiązuje się do przygotowania wnikliwego opisu sylwetek absolwentów poszczególnych specjalności, a w ramach wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia do 15 czerwca 2013 r. zostaną opracowane efekty kształcenia dla tych specjalności.

Wskazano także, że uchwała Rady Wydziału zobowiązuje do opracowania efektów, głównie efektów umiejętności dla praktyk zawodowych wymaganych w programie studiów dla profilu praktycznego. Złożone wyjaśnienia pozwalają stwierdzić, że Uczelnia podejmuje wysiłki dla zapewnienia możliwości realnego kształtowania umiejętności i kompetencji praktycznych. W programie przewiduje się zwiększenie wymiaru obowiązkowych praktyk do 320 godzin od roku akademickiego 2013/2014, a w kolejnych latach do 480 godzin. Wydział podejmuje też na bieżąco próby uzupełniania pakietów przedmiotów do wyboru o charakterze warsztatów prowadzonych przez praktyków.

Wyjaśnienia dotyczące podejmowanych na Wydziale działań na rzecz podniesienia jakości projektów końcowych/prac licencjackich, a także weryfikacji efektów końcowych kształcenia są wystarczające. Skuteczność tych działań będzie mogła być zweryfikowana w następnych latach.

Propozycje wzbogacenia programu studiów metodami właściwymi dla praktycznego profilu kształcenia zakładają możliwość organizacji części zajęć dydaktycznych w środowisku biznesu

(zakłada się, że w każdym semestrze studenci od roku akademickiego 2013/2014 będą przynajmniej jeden przedmiot realizowali w bezpośrednim środowisku biznesowym).

Z przekazanych dokumentów wynika, że zgodnie z sugestiami dokonano zmiany kolejności przedmiotów w programach zatwierdzanych dla kierunku ekonomia od roku akademickiego 2013/2014.

Założono też, że tematy prac licencjackich będą każdorazowo (raz w roku akademickim) zatwierdzane przez Radę Wydziału, a pytania kierunkowe i specjalnościowe w zestawach na egzamin końcowy bardziej wyczerpujące.

Zapewniono wystarczające i dopasowane do potrzeb studentów niestacjonarnych godziny funkcjonowania biblioteki w piątki oraz dni zjazdów.

W odniesieniu do kryterium 8. oceny programowej kierunku *ekonomia* wskazuje się, że już w roku akademickim 2012/2013 w ZPSB przeprowadzono badanie na temat programu i warunków studiowania (styczeń/luty 2013). Wskazuje się, że wyniki tych badań zostały przekazane do wiadomości studentom. W kolejnych analizach należy zapewnić możliwość oddziaływania tych badań na podniesienie jakości programów kształcenia na kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu. W okresie 11.02-03.03.2013 dla całej Uczelni przeprowadzono również badanie jakości zajęć dydaktycznych i oceny wykładowców.

Wydziałowy system zapewnienia jakości kształcenia powinien zapewnić możliwości wykorzystywania wyników tych badań dla modyfikacji planów zajęć, podnoszenia jakości dydaktyki i być punktem wyjścia do dyskusji z pracodawcami lokalnymi w subregionie kołobrzeskim.

W odpowiedzi Wydziału wskazuje się, że mechanizm doskonalenia WSZJK jest w fazie opracowywania i wdrażania. Zakłada się, że utworzona Rada pracodawców lokalnych będzie sprzyjać modyfikacji programów, podnoszeniu jakości kształcenia, a także uprządkowaniu prowadzonych zajęć. Należy zadbać, żeby procedury przyjęte dla tego systemu na Wydziale Przedsiębiorczości w Kołobrzegu zapewniły możliwości reagowania na pojawiające się szanse i zagrożenia w otoczeniu, a także umożliwiły eliminację słabych stron procesu dydaktycznego, która zapewni podniesienie jakości zajęć dydaktycznych, w tym także zajęć o charakterze praktycznym, podniesienie jakości prac końcowych, weryfikację efektów końcowych kształcenia, dostęp do informacji dla studentów itd.